

Onbenutte kansen

Een onderzoek naar het gebruik van restinformatie in de opsporing

A. van Wijk
L. Scholten

Bureau **Beke**

Onbenutte kansen

Onbenutte kansen

Een onderzoek naar het gebruik van restinformatie in de opsporing

A. van Wijk
L. Scholten

m.m.v. B. Bremmers

In opdracht van:
Programma Politie & Wetenschap

Foto omslag:
Roel Dijkstra

Ontwerp:
Mediaeval Tekst en Vorm & Martien Frijns

ISBN: 978 90 3524 887 8
NUR: 800, 624

Realisatie:
Reed Business, Amsterdam

© 2016 Politie & Wetenschap, Apeldoorn; Bureau Beke, Arnhem

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opname of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photo print or other means without written permission from the authors.

Inhoud

	Voorwoord	7
1	Inleiding en vraagstelling	9
2	Methoden van onderzoek	13
2.1	Vragenlijst researchteamleiders	13
2.2	Analyse restpv's	14
2.3	Interviews	16
2.4	Documentenanalyse	17
2.5	Leeswijzer	17
3	Resultaten: vragenlijst researchteamleiders	19
3.1	Aantallen	19
3.2	Wel of niet restpv opmaken?	20
3.3	Gebruik van restpv's	22
3.4	Format en thema's	23
4	Resultaten: dossieranalyse	25
4.1	Algemene gegevens	25
4.2	Inhoud restpv's	28

5	Resultaten: interviews	33
5.1	Definitie en vormen van restinformatie	33
5.2	Soorten opsporingsonderzoeken	38
5.3	Het opmaken van restpv's	40
5.4	Kosten en baten van restpv's	45
5.5	Het gebruik van informatie	49
5.6	Registratie in Summ-IT	53
6	Conclusies en aanbevelingen	57
6.1	Conclusies	57
6.2	Aanbevelingen	62
	Literatuur	63
	Bijlagen	65
1	Vragenlijst researchteamleiders	65
2	Analyseformat restpv's	69
3	Respondenten	70
4	Artikelen WPG	71
5	Voorbeeld structuur proces-verbaal van restinformatie	76

Voorwoord

Dit onderzoek naar restinformatie heeft een lange aanloop gehad en veel mensen zijn er uiteindelijk bij betrokken geraakt, direct of indirect. Dat heeft voornamelijk te maken gehad met de moeite die we hebben moeten doen om restinformatie uit opsporingsonderzoeken te verkrijgen die we konden bestuderen. Uiteindelijk is dat gelukt. De hobbelige weg daarnaartoe is wellicht exemplarisch voor de status die restinformatie heeft binnen de politieorganisatie: het is een belangrijk maar ook lastig onderwerp waarover al tal van werkgroepen zich het hoofd hebben gebroken. We hopen dat dit onderzoek een begin maakt om die impasse te doorbreken. Restinformatie moet niet het stiefkindje van de opsporing blijven. We danken op deze plaats alle respondenten die openhartig hun ervaringen met restinformatie hebben gedeeld. Rosilda Lendering, Roy Essing en Sandor Dooper, zijn we erkentelijk voor hun bereidwillige medewerking om ons te voorzien van het onderzoeksmateriaal. Laatstgenoemde, Danielle Verzijl, Ruben Boerkamp en Peter Klerks danken we voor hun kritisch meelesen.

Anton van Wijk & Lieselot Scholten

Januari 2016

Inleiding en vraagstelling

In 2005 spreekt de politie de ambitie uit om informatiegestuurd te gaan werken (Abrio, 2005). Hiermee wordt bedoeld dat 'op basis van actuele en betrouwbare informatie en analyses, rationele keuzes moeten worden gemaakt waardoor mensen en middelen optimaal worden ingezet en bedrijfsdoelen worden bereikt' (Abrio, 2005, p. 6). Enerzijds wordt er gestuurd 'op' informatie, wat betekent dat er gericht informatie verzameld wordt om een compleet en helder beeld te krijgen van de heersende en toekomstige problemen. Anderzijds wordt er gestuurd 'met' informatie, wat inhoudt dat er tijdig en adequaat wordt gestuurd om doeltreffende maatregelen te nemen (Bokhorst e.a., 2011; Huisman, 2006). Het Openbaar Ministerie (OM) vindt de opwaardering van de informatiefunctie binnen de politie zelfs zo nodig, dat de benodigde investering ook ten koste mag gaan van de capaciteit van de operationele inzet (Openbaar Ministerie, 2005). Ook in recentere documenten van de politie wordt het belang van informatiegestuurd werken erkend. In het realisatieplan van de nationale politie wordt gesteld dat informatiegestuurd werken een effectieve strategie is om veiligheidsproblemen aan te pakken en dat 'versnipperde informatie niet meer mag voorkomen' (Nationale Politie, 2012, p. 79).

Om de gewenste sturing te bereiken, is de informatiegestuurde politie, later geduid als *intelligence*-gestuurde opsporing, beschreven in een aantal concrete sturingselementen, waaronder analyseproducten, briefing en debriefing én restinformatie. Niet alle informatie die tijdens het opsporingsonderzoek wordt gegenereerd, komt in het procesdossier. Als zich in het onderzoeksdossier informatie bevindt die niet relevant is voor het procesdossier van het onderzoek, dan kan deze binnen de mogelijkheden van de Wet politiegegevens (WPG) worden verwerkt, opgeslagen en verstrekt aan belanghebbenden. De informatie die buiten het procesdossier blijft, wordt restinformatie genoemd. Restinformatie is altijd afkomstig uit opsporingsonderzoeken en werd voor de WPG gedefinieerd als 'alle informatie die is vastgelegd in het onderzoeksdossier, maar die niet opgenomen wordt in het procesdossier' (De Kievit, 2004), tegenwoordig wordt gesproken van 'verder te verwerken informatie'.

In een informatiegestuurde organisatie kan restinformatie zeer waardevolle

aanknopingspunten voor de opsporing bevatten (Den Hengst-Bruggelink, 2010). Restinformatie kan onder andere belangrijk zijn voor de voorbereiding en uitvoering van ondermijningsonderzoeken. De politie onderkent het belang van restinformatie, maar de praktijk om er iets mee te doen blijkt weerbarstig. Allereerst is de vraag wanneer informatie als restinformatie betiteld kan worden. Daarnaast varieert de manier waarop met restinformatie wordt omgegaan per eenheid (Kort, 2010). Restinformatie wordt niet altijd op een systematische wijze geregistreerd, gearchiveerd of doorgegeven aan bijvoorbeeld het Team Criminale Inlichtingen (TCI; voorheen CIE) (De Poot e.a., 2004). Idealiter maakt de dossierbouwer een restproces-verbaal (vanaf hier: restpv) op, nadat een opsporingsonderzoek is afgerond. De restinformatie zou moeten worden geregistreerd in Summ-IT, een systeem waarin alle opsporingsinformatie kan worden verwerkt. Summ-IT wordt sinds april 2012 door alle eenheden binnen de nationale politie gebruikt en het vervangt Basisvoorziening Opsporing (BVO).

Naast het belang van restinformatie voor het recherche- en inlichtingenwerk van de politie, kan het ook interessant zijn voor andere instanties, zoals de gemeente, de Belastingdienst en de Mededingingsautoriteit. Zo kan de Belastingdienst inspelen op gevallen van belastingontduiking en fraude. De Mededingingsautoriteit kan in actie komen als er in een opsporingsonderzoek indicaties zijn van overtredingen van de mededingingsbepalingen. Tot slot kan restinformatie ook van belang kan zijn voor private ondernemingen als brancheverenigingen van makelaars of notarissen, bijvoorbeeld in termen van het royeren van dubieuze personen. Kop & Klerks (2009) constateren in hun onderzoek naar de doctrine van *intelligence*-gestuurd politiewerk onder meer dat de politie restinformatie niet goed benut. Het vaststellen van restinformatie krijgt nauwelijks aandacht binnen opsporingsonderzoeken. Er wordt niet op gestuurd en het is niet goed geborgd.

Samengevat is informatie (of *intelligence*), dus ook restinformatie, van groot belang voor de recherchepraktijk. Op dit moment lijkt er echter nauwelijks sprake van een consistent beleid met betrekking tot de omgang met restinformatie. Er is geen eenduidig criterium wanneer informatie betiteld moet worden als restinformatie, hoe restinformatie op een goede manier geregistreerd kan worden – zodat andere politieafdelingen en partijen er iets mee kunnen – en wie de restinformatie vervolgens moet oppakken. Daarnaast is het onduidelijk welke en hoeveel restinformatie een zaak oplevert, in welke context restinformatie geplaatst moet worden en hoe waardevol restinformatie is voor het zicht krijgen op en aanpakken van ‘nieuwe’ criminaliteitsproblemen.

Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is vast te stellen hoe in de researchpraktijk – in het bijzonder de generieke opsporing – wordt omgegaan met restinformatie en wat de eventuele meerwaarde van restinformatie kan zijn voor de opsporing van strafbare feiten en de samenwerking met andere instanties.

De onderzoeksvragen zijn als volgt geformuleerd:

- 1 Welke procedures en methoden passen de politie-eenheden toe bij het verzamelen, registreren en gebruikmaken van restinformatie?
- 2 Welk type informatie wordt in rechercheonderzoeken (met name binnen de generieke opsporing) aangemerkt als restinformatie?
- 3 In hoeverre wordt die restinformatie geregistreerd in de systemen door middel van een restpv en wat zijn redenen om geen restpv op te maken?
- 4 In hoeverre maken de restpv's duidelijk wat de meerwaarde van die informatie is voor de researchpraktijk?
- 5 Welke restinformatie is geschikt voor andere instanties om geconstateerde misstanden (bijvoorbeeld bestuurlijk, fiscaal) aan te pakken (preventief, repressief)?
- 6 In hoeverre wegen de kosten (geld, middelen) van het registreren, veredelen en verwerken van restinformatie in projectvoorstellen op tegen de uiteindelijke baten (in termen van bijvoorbeeld aan te houden verdachten)?
- 7 Welke procedurele en methodische handreikingen zijn, gelet op de onderzoeksresultaten, mogelijk om de restinformatie optimaal binnen en buiten de politieorganisatie te benutten?

Methoden van onderzoek

Het voorliggende onderzoek heeft voornamelijk een inventariserend karakter. Diverse methoden van onderzoek zijn toegepast om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De meeste informatie komt van de politie zelf. Zijdelings komen de waarnemingen van het OM over het fenomeen ‘restinformatie’ aan de orde. Alle voorbeelden in dit rapport zijn ontleend aan de geanalyseerde restpv’s of aan de interviews. Omwille van de herkenbaarheid en/of opsporingsbelangen zijn bepaalde feiten achterwege gelaten dan wel veranderd, zonder afbreuk te doen aan de strekking van de voorbeelden. In de volgende paragrafen worden de volgende methoden en bronnen besproken: vragenlijst rechteamleiders (§2.1), analyse restpv’s (§2.2), interviews (§2.3) en documentenanalyse (§2.4). De leeswijzer staat in de laatste paragraaf (§2.5).

2.1 *Vragenlijst rechteamleiders*

Er is een vragenlijst ontwikkeld die bedoeld is voor alle rechteamleiders Team Grootschalige Opsporing en Ondermijning (zie bijlage 1). De bedoeling was om door enkele vragen een beeld te krijgen van de gevallen waarin zij binnen de generieke opsporing te maken hebben met restinformatie en hoe zij daarmee omgaan.¹ Om alle rechteamleiders per e-mail te kunnen benaderen is, omwille van de privacy van de teamleiders, contact gezocht met de Dienst Regionale Recherche (DRR) en specifiek daarbinnen met het coördinerend secretariaat van Midden-Nederland. De DRR verricht probleem- en themagerichte onderzoeken naar criminele samenwerkingsverbanden en heeft een taak op het gebied van grootschalige opsporing (het voorzien in TGO-teamleiders en het coördineren en beheren van de TGO-organisatie). Na een mondelinge toelichting door de onderzoekers bij het landelijke TGO-teamleidersoverleg is de vragenlijst via het secretariaat verstuurd naar TGO-teamleiders binnen de

1 Omwille van de afbakening is de vragenlijst beperkt tot de generieke opsporing; in de bespreking van de interviewresultaten (hoofdstuk 5) wordt enige aandacht geschonken aan restinformatie binnen de thematische opsporing.

afzonderlijke eenheden, met het verzoek om de lijst door te sturen naar collega-teamleiders. Er is getracht inzicht te krijgen in het aantal teamleiders dat uiteindelijk een vragenlijst heeft gehad en hoeveel van hen de vragenlijst ook hebben ingevuld en teruggestuurd. In tabel 2.1 staat een overzicht.

Tabel 2.1: Verstuurde vragenlijst en respons naar eenheid

Eenheid	Aangeschreven	Respons
Amsterdam	20	7
Den Haag	20	5
Limburg	8	5
Midden-Nederland	14	4
Noord-Holland	?	4
Noord-Nederland	6	0
Oost-Brabant	11	2
Oost-Nederland	?	0
Rotterdam	19	9
Zeeland – West-Brabant	9	4
Totaal	> 107	40

Er zijn minimaal 107 vragenlijsten verstuurd. Minimaal omdat het aantal voor twee eenheden onbekend is (Oost Nederland en Noord-Holland). In totaal zijn er na enkele rappels 40 reacties teruggestuurd. Het is onbekend hoeveel teamleiders de vragenlijst hebben gehad en hem door hebben gestuurd naar collega-teamleiders binnen hun eenheid. De resultaten van deze inventarisatie zijn om die reden vooral illustratief en indicatief bedoeld.

2.2 Analyse restpv's

Aan de eenheden is ook gevraagd concrete restpv's ter beschikking te stellen aan de onderzoekers. De bedoeling was om per eenheid tien restpv's te verzamelen voor nadere analyse. Hiermee zou duidelijk worden hoe dergelijke pv's eruitzien qua onderwerp, aanleiding en eventuele vervolgacties. Dat leverde na verschillende verzoeken te weinig materiaal op (39 pv's). Uit nabelacties om de respons te verhogen, kwam naar voren dat er geen restpv's (meer) worden opgemaakt of dat het te veel tijd zou kosten om die uit de systemen te halen.

De restpv's worden in Summ-IT geregistreerd en zijn daarmee landelijk inzichtelijk en raadpleegbaar. Via een aparte toestemmingsaanvraag bij het College van procureurs-generaal is op grond van artikel 13 WPG toegang verzocht tot Summ-IT. Met behulp van een analist van een van de eenheden zijn restpv's opge-

zoekt. Om de restpv's op te zoeken in Summ-IT is als volgt te werk gegaan: er is gezocht met meerdere zoektermen, waaronder 'restpv', 'restinfo', 'restinformatie' en 'proces-verbaal restinformatie'. Dit resulteerde in een lange lijst met documenten, waarin werd verwezen naar de zoekterm. Dat betekende niet dat het daadwerkelijk om een restpv ging. Ook voortgangsverslagen, plannen van aanpak en (verdwaalde) bijlagen kwamen bij deze zoekslag naar voren. Vervolgens zijn de documenten inhoudelijk bekeken om te bepalen of het restpv's betrof.

Aan de hand van de code – die aan elk document is toegekend – kon achterhaald worden uit welke eenheid het document afkomstig was.² Daarbij kwamen sommige codes vaker voor dan andere, wat kan betekenen dat in sommige eenheden meer restpv's worden opgesteld dan in andere eenheden.³ Het kan ook zijn dat andere eenheden de restpv's niet in Summ-IT plaatsen, waardoor het enkel lijkt alsof zij minder restpv's opmaken. De lange lijst met documenten bleek gesorteerd op naam (beginnend met de codes), waardoor 'eenvoudig' per eenheid gekeken kon worden welke restpv's er opgeslagen waren in Summ-IT. Daarbinnen is niet gesorteerd op datum.

De werkwijze was om per eenheid tien (zo recent mogelijke) restpv's te verzamelen.⁴ Dit is grotendeels gelukt. Voor drie eenheden lukte dat, bij gebrek aan voldoende restpv's, niet (Zeeland - West-Brabant, Oost-Brabant en Limburg; zie tabel 2.2). Er zijn 39 restpv's verkregen van teamleiders en 62 zijn opgezocht met behulp van Summ-IT.

Tabel 2.2: Geanalyseerde restpv's naar eenheid

Eenheid	Aantal
Amsterdam	10
Den Haag	10
Landelijke Eenheid	12
Limburg	6
Midden-Nederland	10
Noord-Holland	10
Noord-Nederland	10
Oost-Brabant	8
Oost-Nederland	10
Rotterdam	11
Zeeland - West-Brabant	4
Totaal	101

2 De codes voorzien de voormalige districtsindeling.

3 Het blijkt dat vanuit Amsterdam, Oost-Nederland en Noord-Nederland meer restpv's in Summ-IT worden geplaatst dan vanuit elders in het land.

4 Hierbij is uiteraard rekening gehouden met het aantal restpv's dat al was opgestuurd.

De restpv's zijn geanalyseerd met behulp van een format (bijlage 2). De (aangepaste) werkwijze brengt met zich mee dat de geanalyseerde restpv's niet kunnen worden afgezet tegen het totaal aantal in een bepaald jaar. De vraag naar representativiteit in statistische zin is derhalve niet aan de orde. Gelet op het grote aantal ($n = 101$) is er wel een stevige basis om uitspraken te kunnen doen over de inhoud van de restpv's.

2.3 Interviews

Aanvullend zijn met praktijkdeskundigen interviews gehouden. Het doel daarvan was om de bredere context helder te krijgen waarbinnen juist wel of geen restpv's worden opgemaakt. Daartoe zijn verschillende researchteamleiders vanuit de generieke opsporing geïnterviewd, die meestal naar aanleiding van concrete zaken hun bevindingen en mening hebben gedeeld. Ter aanvulling zijn ook enkele teamleiders vanuit de thematische opsporing geïnterviewd (zedes, kinderporno, milieu en financieel-economisch) en andere deskundigen (privacy en dossiermaker). Hoewel het onderwerp restinformatie een klein onderdeel van de totale informatiehuishouding en opsporing van de politie beslaat, heeft het veel raakvlakken met andere politiewerkzaamheden en taken. In dit verband kunnen de rol van de Dienst Regionale Informatieorganisatie (DRIO) binnen de opsporing, projectvoorbereiding en stuur- en weegploegen worden genoemd. Ook het OM speelt als verantwoordelijke voor de opsporingsonderzoeken een rol bij het onderwerp restinformatie (in casu bij de criminele inlichtingen). Naast de researchteamleiders zijn derhalve nog andere typen respondenten geraadpleegd. In tabel 2.3 staat een overzicht van het aantal respondenten naar functie. Uitgezonderd de Landelijke Eenheid, zijn alle eenheden vertegenwoordigd door een of meer respondenten.

Tabel 2.3: Respondenten naar functie en eenheid⁵

Functie	Aantal	Eenheden
Rechercheteamleider ⁶	16	Amsterdam
		Den Haag
		Limburg
		Midden-Nederland
		Noord-Nederland
		Oost-Brabant
		Oost-Nederland
		Rotterdam
Officier van Justitie ⁷	3	Noord-Holland
		Noord-Nederland
TCI/DRIO	5	Amsterdam
		Oost-Nederland
		Rotterdam
Overig	2	Zeeland - West-Brabant
		Politieacademie
Totaal	26	

De interviews zijn gehouden aan de hand van de gestelde onderzoeksvragen, duurden één tot twee uur en zijn nadien uitgewerkt.

2.4 Documentenanalyse

In de interviews is ook aan de respondenten gevraagd om relevante documenten. Dit heeft in een aantal gevallen documenten opgeleverd die gaan over de werkprocessen en inrichting van de informatiehuishouding van de betreffende eenheid, waarvan restinformatie een onderdeel is. Die documenten zijn gebruikt als achtergrondinformatie.

2.5 Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd in lijn met de gehanteerde methodiek. Dit betekent dat in hoofdstuk 3 de resultaten van de vragenlijst uitgezet onder de teamleiders staan vermeld, gevolgd door een bespreking van de dossieranalyse in hoofd-

5 In bijlage 3 is de respondentenlijst te vinden.

6 Zowel TGO en Ondermijningsonderzoeken als thematische opsporing (zeden, kinderporno, milieu en financieel-economisch).

7 Met taak op gebied van Criminele Inlichtingen en Informatie.

stuk 4. In hoofdstuk 5 staan de bevindingen van de gehouden interviews. Hoofdstuk 6 besluit met de conclusies en aanbevelingen.

Resultaten: vragenlijst rechteamleiders

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de vragenlijst onder de rechteamleiders besproken. De teamleiders zijn voornamelijk werkzaam binnen de generieke opsporing.⁸ In totaal hebben 40 teamleiders de vragenlijst ingevuld. Als eerste komen enkele getallen aan bod (§3.1). Daarna wordt nader ingegaan op de vraag waarom er wel of geen restpv wordt opgemaakt (§3.2) en in hoeverre er gebruikgemaakt wordt van restpv's (§3.3). De laatste paragraaf gaat over de vorm van en belangrijke thema's in restpv's (§3.4).

3.1 Aantallen

Aan de teamleiders is gevraagd hoe vaak zij in 2013 als rechteamleider betrokken zijn geweest bij onderzoeken naar verschillende type misdrijven en in hoeveel van die zaken een restpv is opgemaakt (zie tabel 3.1).

Tabel 3.1: Aantal zaken en restpv's

Type zaak	Aantal keer betrokken als rechteamleider	Aantal keer restpv opgemaakt
Moord/doodslag	165	38
Drugs	28	34
Zeden/kinderporno	6	1
Overvallen	5	6
Ontvoering	4	0
Mensenhandel	3	2
Illegale wapenhandel	3	5
Fraude	2	3
Autodiefstal	0	1
Overig	27	10
Totaal	243	100

⁸ Enkele teamleiders zijn ook betrokken geweest bij zeden- en kinderpornozaken en fraudezaken (thematische opsporing). Het is mogelijk dat zij ook een vragenlijst hebben gekregen van hun collega's uit de generieke opsporing en die hebben ingevuld.

De 40 researchteamleiders hebben in 2013 in totaal 243 zaken gedraaid. Uit deze zaken is volgens de respondenten 100 keer een restpv voortgekomen (41%), waarbij aangetekend moet worden dat er uit een zaak meer restpv's kunnen voortkomen. De teamleiders zijn het meest betrokken geweest bij onderzoeken naar levensdelicten en drugsmisdrijven. De overige zaken betreffen onder andere brandstichting, woninginbraken, milieuonderzoeken, hypotheekfraude, witwassen, terreurdreiging en dierenmishandeling. Uit tabel 3.1 blijkt dat er uit één onderzoek meer restpv's kunnen komen (zie bijvoorbeeld drugs) of dat er uit een onderzoek naar een ander type delict een restpv kan komen in verband met georganiseerde autodiefstal. In dit laatste geval ging het om 20 gestolen auto's die in beeld kwamen in een moordonderzoek.

3.2 Wel of niet een restpv opmaken?

Researchteamleiders maken vaker geen dan wel een restpv op. In totaal hebben 26 rechercheleiders redenen genoemd waarom geen restpv is gemaakt. De respondenten kregen de mogelijkheid om twee redenen aan te voeren. In totaal zijn er 36 redenen aangevoerd (zie tabel 3.2).

Tabel 3.2: Redenen om geen restpv op te maken

	Aantal keer genoemd
Geen informatie	14
Te druk/geen tijd/gebrek aan capaciteit	7
Onderzoek loopt nog	4
Overgedragen	3
Geen aandacht voor	1
Geen informatiecoördinator	1
Geen vervolging ingesteld	1
Onduidelijkheid over belang restinfo	1
Niets mee gedaan	1
Onderzoek voor het buitenland	1
Geen politiebelang	1
Geen vraag naar	1
Totaal	36

De researchteamleiders stellen veertien keer dat er geen restpv is opgesteld omdat er simpelweg geen restinformatie uit de door hen geleide onderzoeken is voortgekomen. Zeven keer wordt gebrek aan tijd of capaciteit als reden genoemd. Volgens een van de researchteamleiders 'is het veel werk en kost het tijd en capaciteit'. Viermaal is er geen restpv opgemaakt omdat het onderzoek

nog loopt. In dat geval bestaat er volgens een van de respondenten bij het opmaken van een restpv een afbreukrisico voor het lopende onderzoek. Drie maal is er geen restpv opgemaakt, maar is er wel restinformatie gegenereerd. De restinformatie is direct doorgespeeld naar andere rechteamteams die haar konden gebruiken in lopende onderzoeken. De overdracht gaat hierbij niet via een restpv, maar mondeling (dit kan dan alleen gebruikt worden als sturing en niet als bewijs).

Andere redenen om geen restpv op te maken zijn onder andere dat er tijdens het onderzoek geen aandacht voor zou zijn of dat er geen informatiecoördinator aanwezig is. Er wordt ook afgezien van het opmaken van een restpv omdat teamcoördinatoren het idee hebben dat er niets mee gedaan wordt en dat er geen politiebelaag bij is.

Naast de redenen om geen restpv op te maken, is aan de rechteamleiders gevraagd waarom wel een restpv is opgemaakt. Ook hierbij kregen de respondenten de mogelijkheid om twee redenen aan te voeren. In totaal zijn er 42 redenen aangevoerd (zie tabel 3.3).

Tabel 3.3: Redenen om een restpv op te maken

	Aantal keer genoemd
Generieke informatie	19
Informatie voor nieuw onderzoek	10
Informatie voor ander lopend onderzoek	5
Informatie valt buiten doel/taakstelling	2
Bestuurlijke informatie	2
Baten waren hoger dan kosten	1
Fiscale informatie	1
Er was tijd	1
Opdracht van de teamleiding	1
Totaal	42

Negentien keer wordt genoemd dat de verkregen informatie relevant kan zijn voor eventuele verdere opvolging. Het gaat dan bijvoorbeeld om informatie over bepaalde fenomenen of informatie waarvan het in het belang van de maatschappij is dat ze gedeeld wordt, zo geven een aantal respondenten aan. Verder 'hopen' enkele respondenten dat 'het ene onderzoek het andere onderzoek zou kunnen helpen'. Tien keer wordt specifiek genoemd dat informatie in een restpv is vastgelegd om een nieuw onderzoek op te starten. Uit de antwoorden is op te maken dat dit ook een aantal keer is voorgekomen. Vijfmaal geven de respondenten aan dat een bijdrage aan een ander lopend onderzoek de reden is om een restpv op te maken. Verder is als reden aangevoerd dat de opsporing en

de vervolging van de misdrijven die uit informatie naar voren zijn gekomen, buiten de doelstellingen, bevoegdheden en/of mogelijkheden van het onderzoek vallen. Restpv's kunnen ook worden opgemaakt voor het bestuur, het is dan in de vorm van een bestuurlijke rapportage. Een andere reden is dat het opmaken van een restpv in opdracht van de teamleiding gebeurde.

3.3 Gebruik van restpv's

Idealiter maken rechteamteams restpv's op met het doel dat er wat mee wordt gedaan. De respondenten hebben in de vragenlijst aangegeven hoe vaak zij in 2013 hebben meegemaakt dat er in een onderzoek gebruikgemaakt is van restinformatie uit een ander onderzoek.

Tabel 3.4: Gebruik van andere restpv's

	Aantal keer genoemd
Nooit	20
Eén keer	6
Twee tot vijf keer	7
Meer dan vijf keer	0
Totaal	33 ⁹

Twintig van de drieëndertig respondenten geven aan dat zij in het jaar 2013 geen enkele keer gebruik hebben gemaakt van restinformatie uit een ander onderzoek. Positiever geformuleerd geeft ongeveer vier op de tien respondenten aan dat er wel een of meer keren gebruik is gemaakt van een restpv in een onderzoek.

De respondenten zijn over het algemeen (20 van de 33 respondenten) positief over de bruikbaarheid van de restpv's die zij na hun onderzoek hebben opgemaakt. De redenen hiervoor zijn meerledig. Negen respondenten geven aan dat de kans groot is dat hun informatie wordt gebruikt in een ander onderzoek omdat de informatie simpelweg bruikbaar en concreet is. Het gaat bijvoorbeeld om concrete verdenkingen van vuurwapenbezit of criminele samenwerkingsverbanden. Enkele rechteamteamleiders geven daarbij aan dat zij van tevoren inschatten of de informatie bruikbaar is. Ook vraagt een van hen eerst aan partners of zij behoefte hebben aan de informatie. Vier rechteamteamleiders weten dat op basis van hun restpv een opsporingsonderzoek is opgestart.

9 Een aantal respondenten heeft geen antwoord op deze vraag gegeven.

Een van hen heeft de informatie persoonlijk toegelicht bij het researchteam dat de zaak op gaat pakken. Twee respondenten vinden de restinformatie van waarde omdat de informatie binnen geprioriteerde projecten van de nationale politie valt. Andere redenen voor de bruikbaarheid van een restpv zijn dat men al een verdachte op het oog had en dat dit werd bevestigd door restinformatie of dat ‘men erop zat te wachten’.

Slechts twee respondenten achten de kans klein dat de restinformatie wordt gebruikt in een ander opsporingsonderzoek. Een van hen stelt dat dit komt doordat er geen capaciteit beschikbaar is en doordat de urgentie ontbreekt. De ander vindt dat ‘externe partners hun eigen doelstellingen hebben’. Mogelijk was de restinformatie van deze researchteamleider gericht aan een gemeente of een andere instantie die het niet opgepakt heeft, maar verdere informatie daaromtrent ontbreekt. Zes respondenten weten niet hoe groot de kans is dat hun restinformatie wordt gebruikt voor een ander/vervolgonderzoek.¹⁰

3.4 *Format en thema's*

Van de 33 respondenten die antwoord hebben gegeven op de vraag of er voor de opgemaakte restpv's gebruik is gemaakt van het ‘standaardpv restinformatie’ (dat beschikbaar is), zeggen 11 dat te doen (zie bijlage 5 voor een voorbeeld van het standaardpv). De redenen voor de researchteamleiders zijn onder meer dat zij bekend zijn met het gebruik van het standaardpv, dat dit format het meest overzichtelijk is voor gebruikers, dat men altijd het actueelste standaard-formulier wil gebruiken en ten slotte dat een teamleider dit format heeft opgepikt uit de formulierenbank van PolitieKennisNet (PKN).

Vijftien respondenten gebruiken ‘eigen formulieren’. De reden hiervoor is dat de omvang en de soort verkregen informatie zich beter leenden voor verwerking in de vorm van een relaas dan in de vorm van het standaardpv. Een aantal respondenten is niet bekend met het bestaan van een standaardpv voor restinformatie. Een van hen merkt op dat de formulieren voor restinformatie onhandig zijn in het systeem Summ-IT. Een andere respondent maakt gebruik van het standaardpv voor restinformatie maar gebruikt ook afschermprocessen-verbaal (kortweg afscherm pv; zie hoofdstuk 5) en eigen Worddocumenten. Andere redenen om geen gebruik te maken van het standaardpv restinformatie zijn het gemak van het gebruik van eigen documenten, het wegzetten van

10 Op vijf respondenten is de vraag niet van toepassing, omdat ze geen restpv hebben opgemaakt.

informatie via afschermings of het gebruikmaken van formats die zijn gemaakt door de informatievoordinator of dossiervormer.

Aan de respondenten is gevraagd welke drie thema's zij het belangrijkste achten om in een restpv op te nemen (zie tabel 3.5). 33 respondenten hebben hun voorkeur voor maximaal 3 van de 12 voorgeselecteerde thema's gegeven. In totaal zijn 95 voorkeuren voor thema's gegeven.

Tabel 3.5: Thema's voor restpv's

	Aantal keer genoemd
Namen verdachte subjecten	22
Lijnen met bovenwereld	18
Niet-uitgerechercheerde zaken	14
Modus operandi	12
Telefoonnummers	11
Vorbereidingshandelingen	7
Dubieuze ondernemingen	3
Vervoermiddelen	3
Mogelijk vastgoed in het buitenland	2
Criminele contacten in het buitenland	2
Kentekens	1
Nuttige partners voor de politie	0
Totaal	95

Het meest genoemde thema is de opname van namen van verdachte subjecten, gevolgd door het thema 'lijnen met bovenwereld'. Verder behoren 'niet-uitgerechercheerde zaken', 'modus operandi van criminelen' en 'telefoonnummers' bij thema's die respondenten het belangrijkste achten. Naast de twaalf voorbeeldthema's, noemden respondenten nog andere zaken die zij belangrijk achten om op te nemen in een restpv: de bestuurlijke aanpak, criminele contacten en criminele samenwerkingsverbanden. Tot slot stelt een respondent dat alle belangrijke informatie in het restpv moet komen als het maar geen afbreuk doet aan het eigen onderzoek, tenzij het belang van het delen van de informatie groter wordt geacht dan het eigen onderzoek.

Resultaten: dossieranalyse

Uit het vorige hoofdstuk kan de indruk zijn ontstaan dat er voldoende restpv's voorhanden zijn om nader te onderzoeken. Niets is minder waar. Er is veel moeite gedaan bij de researchteamleiders om restpv's op te vragen. Dat is om verschillende redenen onvoldoende gelukt. Om die reden is Summ-IT geraadpleegd. Om een beeld te krijgen van de opbouw, inhoud, omvang en aard van restpv's zijn 101 restpv's, zo veel mogelijk verdeeld over de eenheden, geanalyseerd en gescoord in een analyseformat.¹¹ Als eerste komen enkele algemene gegevens van de bestudeerde restpv's aan de orde waarbij kort wordt ingegaan op de zoekslagen binnen Summ-IT (§4.1). Daarna komt de inhoud van de restpv's aan de orde (§4.2).

4.1 Algemene gegevens

Wat betreft de algemene gegevens van de restpv's is gekeken naar het jaar waarin ze zijn opgemaakt, de omvang, de structuur en de mate van detail. In tabel 4.1 staat het jaar waarin de restpv's zijn opgemaakt of in Summ-IT geregistreerd zijn.

Tabel 4.1: Aantal restpv's naar jaar

Jaar	Aantal
2014	34
2013	21
2012	17
2011	16
≤ 2010	13
Totaal	101

¹¹ Zie bijlage 2.

Het gros van de bekeken restpv's komt uit 2014 en 2013; ruim 50 procent. Ongeveer een derde komt uit 2012 en 2011. De overige restpv's dateren uit de jaren 2010 en daarvoor (zie tabel 4.1). Aangezien niet primair op datum is gezocht, maar op eenheid, zou hieruit kunnen worden afgeleid dat er de laatste jaren meer restpv's zijn opgemaakt. Een plausibelere verklaring is dat Summ-IT tamelijk nieuw is.

De meeste restpv's bestaan uit een paar pagina's. Dit hangt veelal samen met de mate van detail: hoe gedetailleerder de informatie, hoe omvangrijker het pv. Omdat vrijwel nooit bijlagen zijn meegenomen in het pv – met uitzondering voor de pv's verkregen vanuit de eenheden – betreft het aantal pagina's voornamelijk enkel de pagina's die het restpv telt. Een overzicht van de omvang van de restpv's is te vinden in tabel 4.2.

Tabel 4.2: Omvang restpv's

Aantal pagina's	Aantal
Eén tot vijf	73
Zes tot tien	16
Elf of meer	10
Onbekend	2
Totaal	101

De omvang varieert van 1 pagina tot 63 pagina's. Van twee pv's is het aantal pagina's onbekend. Het gemiddeld aantal pagina's is 5,8.¹²

Vrijwel alle pv's hebben een kop en een staart: ze beginnen over het algemeen met een inleiding – al dan niet de gegevens van de verbalisant – waarna de context van het hoofdonderzoek of van het restpv kort wordt toegelicht. Vervolgens komen vaak de betrokkenen/verdachten aan bod en wordt de aard van de restinformatie toegelicht: hoe de informatie is verkregen, welke middelen daarvoor zijn gebruikt en welke overtredingen er plaatsvinden. Een enkel restpv bevat aan het einde een resumé, maar over het algemeen wordt het pv afgesloten met een standaardzin van de verbalisant: 'Waarvan door mij op ambtseed is opgemaakt dit proces-verbaal, dat ik sloot en ondertekende te (plaats) op (datum).'

12 Het gemiddeld aantal pagina's per pv verkregen uit de eenheden is 8,2, het gemiddeld aantal pagina's per pv verkregen uit Summ-IT is 4,3. Een verklaring voor het verschil is dat er bij de pv's verkregen uit de eenheden vaker bijlagen zijn opgenomen.

Binnen de opmaak van restpv's is één standaardrestpv aan te wijzen (zie bijlage 5). Daarbij wordt – naast eerdergenoemde punten – ook informatie gegeven over het werkgebied (regionaal, nationaal, internationaal) en de soort criminaliteit (waarbij keuze is uit een aantal vormen). Bovendien wordt er met een standaardopbouw gewerkt, waardoor elk pv dezelfde lay-out heeft. Ruim 60 procent van de bestudeerde restpv's heeft deze standaardstructuur, het gaat daarbij om processen-verbaal vanaf 2010. Gesteld kan worden: hoe recenter het jaar, hoe meer restpv's er in Summ-IT zijn opgeslagen en hoe vaker de standaardstructuur wordt gehanteerd.¹³ Van de 34 restpv's uit 2014 hebben 29 de standaardstructuur.

Tabel 4.3: Aantal restpv's met een standaardstructuur

Jaar	Standaardstructuur	Geen standaardstructuur
2014	29	5
2013	8	13
2012	13	4
2011	8	8
≤ 2010	4	9
Totaal	62	39

Naast dat vrijwel elk restpv een kop en een staart heeft – en de meeste de standaardstructuur – zijn er enkele pv's met een afwijkende opbouw. Zo heeft een enkel restpv een inhoudsopgave, worden in sommige pv's de betreffende overtreeden wetsartikelen benoemd en wordt niet overal benoemd uit welk onderzoek de informatie komt – op de naam van het hoofdonderzoek na. Tot slot wordt er in veel restpv's – al dan niet in de tekst – verwezen naar de bijlage. Die zaten er meestal niet bij, met uitzondering voor de restpv's die zijn verkregen van de eenheden zelf. Een verklaring voor het ontbreken van deze bijlagen is dat zij mogelijk apart staan weergegeven binnen Summ-IT, waardoor zij apart opgevraagd moeten worden.

De bekeken restpv's verschillen niet alleen qua structuur, ook de mate van detail is zeer divers. Grofweg kan een onderscheid gemaakt worden in vijf groepen: niet gedetailleerd, matig gedetailleerd, gedetailleerd, meer gedetailleerd en zeer gedetailleerd. Waar bij de eerste groep enkel in een (paar) zin(nen) wordt beschreven wat de aard van het restpv is en soms niet duidelijk is uit welk hoofdonderzoek het komt, gaat het bij zeer gedetailleerde informatie om een

¹³ Met uitzondering van 2013, in dat jaar hebben 8 van de 21 restpv's de standaardopmaak.

uitgebreide uitwerking van tapgesprekken en verhoren, zijn soms foto's of tabellen toegevoegd en wordt uitgebreid ingegaan op onderzoekssubjecten, aard van de verdenkingen, bewijsstukken en wijze van informatie verzamelen. Daarbij geldt over het algemeen: hoe gedetailleerder het restpv, hoe groter de omvang, hoewel het ook weleens voorkomt dat in een pv met een relatief kleine omvang de zaken toch erg gedetailleerd beschreven worden (bijvoorbeeld wanneer er maar weinig informatiebronnen zijn gebruikt en het om slechts één onderzoekssubject gaat). Een overzicht van de gedetailleerdheid van restpv's is te vinden in tabel 4.4.

Tabel 4.4: Mate van detail van restpv's

Mate van detail	Aantal pv's
Niet gedetailleerd	14
Matig gedetailleerd	24
Gedetailleerd	11
Meer gedetailleerd	34
Zeer gedetailleerd	16
Onbekend	2
Totaal	101

Zowel de omvang van het pv als de mate van detail kan te maken hebben met het al dan niet toevoegen van bijlagen. Zoals eerder vermeld, zijn bijlagen vooral toegevoegd bij de restpv's die verkregen zijn vanuit de eenheden. Bij de overige bestudeerde pv's wordt soms wel verwezen naar een bijlage, maar is deze niet toegevoegd. Het gaat in veel gevallen om uitgewerkte tapgesprekken, WhatsApp-berichten, overzichten van bankgegevens en foto's van wapens die niet zijn toegevoegd. In zeven restpv's zijn wel foto's toegevoegd, al dan niet in de bijlage. Het ging daarbij om foto's van wapens, verdachten en foto's van een in beslag genomen telefoon.

4.2 Inhoud restpv's

Onder de inhoud van de restpv's wordt zowel de aard van het hoofdonderzoek als de aard van de criminaliteit waarover de restinformatie gaat verstaan. Verder is nagegaan hoe de restinformatie bekend is geworden en wat er – voor zover bekend – mee is gedaan.

Restinformatie komt voort uit een hoofdonderzoek en de aard van dit hoofdonderzoek kan variëren. Over het algemeen wordt in het restpv vermeld wat de

aard van het hoofdonderzoek is, maar bij een op de zeven restpv's is dit niet duidelijk. Verder blijkt dat ruim een kwart van de restpv's betrekking heeft op een moordzaak, ook een kwart heeft betrekking op (onder andere) verdovende middelen. Een klein deel heeft betrekking op een overval. Witwasonderzoeken komen in mindere mate voor als aanleiding voor het restpv (zie tabel 4.5).

Tabel 4.5: Aard hoofdonderzoek

	Aantal
Moord ¹⁴	28
Verdovende middelen (zuiver)	19
Overval ¹⁵	11
Verdovende middelen (combinatie) ¹⁶	7
Witwassen ¹⁷	3
Overig ¹⁸	19
Onbekend	14
Totaal	101

In tabel 4.6 is een overzicht te vinden van de aard van de restpv's. Daarbij is – vanwege de vele combinaties – een onderscheid gemaakt tussen de soorten criminaliteit. Het is daardoor mogelijk dat in een restpv niet alleen sprake is van verdovende middelen, maar ook van wapens en overvallen.¹⁹

14 Hieronder vallen moord, moord/doodslag en vermissing/moord.

15 Hieronder vallen zowel gewelddadige en gewapende overvallen als overvallen met een dodelijke afloop. Het betreft zowel woningovervallen als andersoortige overvallen.

16 Naast verdovende middelen betreft het hoofdonderzoek hier ook witwassen (zes keer) of een woninginbraak (één keer).

17 Hierbij zit één zaak waarin naast witwassen ook sprake is van creditcardfraude.

18 Hieronder vallen zaken als afpersing, autodiefstal, brandstichting, fraude, handel in beschermde uitheemse diersoorten, inbraak, verduistering, vuurwapens en vuurwerk.

19 Om deze reden tellen de aantallen niet op tot 101 restpv's.

Tabel 4.6: Aard restpv's

	Aantal pv's
Verdovende middelen	49
Wapens/munitie	13
Witwassen	13
Fraude ²⁰	11
Diefstal/inbraak	10
Heling	6
Milieucriminaliteit ²¹	4
Cybercrime	3
Overvallen	3
Mensenhandel	3
Moord/doodslag	2
Geweldsdelicten	2
Zeden	2
Overig ²²	15
Totaal	136

De restpv's hebben vaak niet één onderwerp, maar meerdere. Dit is in ruim een kwart van de pv's het geval. Zo komt het voor dat er informatie wordt weggezet over wapens, maar ook over witwassen. Zeker bij de restpv's met een standaardstructuur zijn meermaals verschillende soorten criminaliteit aangevinkt. Daarnaast betreft de informatie soms geen harde feiten, maar gaat het over het vermoeden dat iemand zich bezighoudt met zaken, omdat er bijvoorbeeld sprake is van contacten met bepaalde personen. De tabel laat verder zien dat een groot deel van de restpv's (onder andere) over verdovende middelen gaat, in bijna de helft van de restpv's komt dit voor. Daarnaast gaat bijna dertien procent van de pv's (onder andere) over wapens en dertien procent over witwassen, tien procent gaat over (onder andere) fraude of diefstal/inbraak.

De analyse van de restpv's maakt duidelijk dat er geen eenduidige relatie is tussen het onderwerp van het hoofdonderzoek en het onderwerp van het restpv. Opvallend is wel dat in onderzoek naar moord vaak restinformatie met betrekking tot wapens en/of verdovende middelen naar voren komt, dit zijn ook de

20 Waaronder onder andere het illegaal verkrijgen van een uitkering, vervalsen van ID-gegevens en het oplichten van de verzeker-
ring.

21 Bijvoorbeeld de handel in (producten van) bedreigde inheemse diersoorten.

22 Hieronder vallen brandstichting, het opgeven van een onjuiste verblijfplaats, de 'constatering dat iemand veel geld bezit' door
foto's op het internet, contacten tussen mensen, criminele samenwerkingsverbanden (csv's), het faciliteren van criminele acti-
viteiten, hooliganisme, economische delicten, oplichting, prostitutie, vuurwerk en illegale gokpraktijken.

meest voorkomende onderwerpen bij zowel het hoofdonderzoek als bij de processen-verbaal van restinformatie. Daarnaast komt in een hoofdonderzoek naar verdovende middelen vaak ook restinformatie met betrekking tot verdovende middelen naar voren. Vaak gaat het over transportlijnen, aanschaf van grondstoffen en het vervaardigen of verkopen van verdovende middelen.

Restinformatie komt aan het licht doordat bijvoorbeeld via de tap wordt gesproken over zaken die niet tot het doel van het hoofdonderzoek behoren. Naast informatie uit tapgesprekken wordt ook informatie verzameld uit bijvoorbeeld verhoren, observaties en doorzoekingen. In de meeste onderzoeken wordt gebruikgemaakt van meerdere informatiebronnen, in ongeveer 40 procent van de bekeken pv's is informatie bekend uit één informatiebron. Gekeken naar het totale aantal restpv's, komt bij ruim 60 procent (onder andere) het aftappen van telefoongesprekken als informatiebron naar voren. Daarnaast wordt ook vaak – doch in mindere mate – gebruikgemaakt van historische gegevens, het uitlezen van telefoons of de verhoren en verklaringen van getuigen of verdachten. In elf procent van de pv's is informatie afkomstig uit observaties en ook in elf procent uit (huis)doorzoekingen. Dit laatste heeft vaak tot gevolg dat er goederen in beslag worden genomen, bijvoorbeeld administratie, gegevensdragers of agenda's. Tot slot komt er ook wel eens informatie binnen via het TCI (bijna zeven procent van de restpv's).

Tabel 4.7: Soorten informatiebronnen

Informatiebron	Aantal pv's
Tap	63
Historische gegevens	18
Uitlezen telefoon (WhatsApp/Ping)	17
Verhoor/verklaring ²³	16
Inbeslagname goederen ²⁴	14
Doorzoeking ²⁵	11
Politie systemen ²⁶	13
Observaties	11
TCI/CIE-informatie	7
Overig ²⁷	16
Totaal	186

23 Van zowel verdachten als getuigen.

24 Het gaat hier om agenda's, gegevensdragers, pc's, camerawatch, administratie van personen/bedrijven (zoals bankgegevens).

25 Doorzoeking in huis/bedrijf.

26 Het gaat hier om BVI Blue View, BVH, HKS.

27 Het gaat hier om camerabeelden of geluidsmateriaal, informatie van het internet, GBA-, KVK-, kadaster-, belasting- of Marktplaatsgegevens, internetgedrag en een boeking met een boot.

Wat er met restinformatie gebeurt nadat het restpv is opgemaakt, is in de meeste zaken niet duidelijk. Hoewel het vaak een aanleiding zou kunnen vormen voor nieuw onderzoek – de informatie is immers niet voor niets opgemaakt –, wordt er geen terugkoppeling gegeven op het restpv en staat in het restpv zelf geen informatie over stappen die zijn ondernomen. In sommige pv's staat vermeld dat 'de informatie ter beschikking is gesteld' of dat de 'informatie in het Ondernemingsregister is opgenomen'. Een andere keer is vermeld dat het restpv naar projectvoorbereiding wordt gestuurd, dat het als afscherm pv is doorgezet of dat de officier van justitie het onderzoek heeft afgekap.

Bij het gros van de restpv's is niet bekend wat er met de informatie gebeurt, of het restpv wordt opgepakt en door wie het wordt opgepakt. In de restpv's wordt daarover geen terugkoppeling gegeven. Toch lijkt op basis van de bestudeerde restpv's in veel gevallen de politie de meest logische instantie om iets met de informatie te doen, zoals het starten van nieuw onderzoek, al dan niet in een ander district of bij een andere afdeling (bijvoorbeeld bij zeden). Bij andere onderzoeken lijkt het – gezien de aard van het onderzoek – ook te kunnen worden opgepakt door bijvoorbeeld de Belastingdienst (fraudezaken), gemeente, verzekering, Marktplaats, Kamer van Koophandel of zelfs de internationale politie (bijvoorbeeld bij grensoverschrijdende misdrijven). Zo is van één restpv bekend dat het is overgedragen aan de Koninklijke Marechaussee en is een ander restpv opgepakt door het prostitutieteam van de politie.

Resultaten: interviews

In dit hoofdstuk komen de bevindingen uit de interviews aan de orde. In de interviews is ingegaan op de genoemde onderzoeksvragen (zie hoofdstuk 1). Als eerste wordt beschreven wat de respondenten verstaan onder restinformatie en welke vormen zij onderscheiden (§5.1). Daarna komen de diverse soorten opsporingsonderzoeken aan bod waaruit restinformatie kan worden vergaard (§5.2). In de daaropvolgende paragraaf wordt ingegaan op de vraag in hoeverre er restpv's worden opgemaakt (§5.3). In paragraaf 5.4 komen de kosten en baten van het al dan niet opmaken van restpv's aan bod en in paragraaf 5.5 wordt ingegaan op de cyclus die rondom restinformatie is ontwikkeld tot slot komt Summ-IT aan de orde, het systeem waar restinformatie in geregistreerd moet worden (§5.6).

5.1 Definitie en vormen van restinformatie

Aan de geïnterviewden is gevraagd wat zij onder restinformatie verstaan. Zij onderschrijven in min of meer vergelijkbare bewoordingen de definitie die is vermeld in het eerste hoofdstuk, namelijk dat het om tactische recherche-informatie gaat die 'overblijft' na een opsporingsonderzoek en die niet wordt vermeld in het procesdossier. Anders gezegd: het onderzoeksdossier minus het procesdossier is restinformatie.

Met de term 'restinformatie' heeft een aantal respondenten wat moeite. Het heeft een negatieve bijklank; de 'restjes die achteraf nog moeten worden verzameld', terwijl het informatie betreft die op dat moment niet gebruikt wordt voor het specifieke doel van het betreffende opsporingsonderzoek (bijvoorbeeld oplossing van een moord), maar wel geschikt kan zijn voor een nieuw/ander opsporingsonderzoek. Verschillende respondenten spreken daarom liever van 'herbruikbare informatie'. Het geeft in elk geval de indruk dat de informatie wordt gebruikt, op welke manier dan ook. Voor degenen die verantwoordelijk zijn voor de restpv's (zie verderop) is dit belangrijk, omdat zij het werk dan niet voor niets doen, althans niet dat gevoel hebben.

Restinformatie is tactische recherche-informatie en beslaat – in theorie – de gehele range van strafbare feiten, van fietsendiefstal en een eenvoudige mishandeling tot wapen- en drugshandel, alsook informatie die gebruikt wordt om de informatiepositie op te bouwen (zoals telefoonnummers). Dergelijke informatie is bijvoorbeeld afkomstig uit tapgesprekken, het uitlezen van telefoons, huiszoekingen, observaties en getuigenverklaringen. De ervaring van respondenten is dat er veel restinformatie komt uit onderzoeken naar liquidaties in het criminele milieu. Ook bij een moord in een prostitutiegebied is veel restinformatie over bijvoorbeeld huisjesmelkers, drugs en vrouwenhandel. Onderzoeken naar relationele delicten (de ‘huis-tuin-en-keukenmoord’) leveren meestal weinig restinformatie op. Een potentieel rijke bron voor restinformatie zijn bijzondere trajecten door de dienst Werken Onder Dekmantel (WOD). Die zal echter niet snel worden vervat in een restpv, omdat de bron dan in gevaar kan komen.

De praktijk is dat de restinformatie waar wel iets mee wordt gedaan vaak betrekking heeft op ernstige delicten, ‘minder ernstige’ zaken worden zelden vervat in een restpv. Het moet, in de woorden van een respondent, ‘wel ergens over gaan’. In de interviews zijn voorbeelden genoemd van lopende opsporingsonderzoeken waaruit restinformatie naar voren kwam.

‘In een moordonderzoek ziet het observatieteam dat de verdachte een briefje versnipperd en weggooit in een vuilcontainer. Na lang zoeken komen de stukjes papier boven water en worden deze aan elkaar geplakt. Dan blijkt dat die man zich ook schuldig heeft gemaakt aan een serie gewelddadige woninginbraken. Deze informatie, die niet rechtstreeks in relatie staat tot de moordzaak, is restinformatie. Het betreffende team vindt het te groot en belangrijk om te laten liggen en zet de informatie weg.’

Er kan op verschillende manieren wordt omgegaan met restinformatie. Op basis van de gehouden interviews kan grofweg een onderscheid worden gemaakt tussen aan de ene kant de mate van urgentie van de restinformatie en aan de andere kant de wijze waarop de restinformatie wordt ‘weggezet’. Schematisch ziet dat er als volgt uit.²⁸

28. Het schema is voornamelijk gebaseerd op de bevindingen uit de interviews en is bedoeld als kapstok om de pluriformiteit van het fenomeen restinformatie te beschrijven.

Tabel 5.1: Restinformatie naar de mate van urgentie en wijze van wegzetten

Mate van urgentie	Wegzetten
Actiegerichte restinformatie	wegtippen zelf oppakken afscherm pv
Onderzoeksgerichte restinformatie	afscherm pv restpv in Summ-IT
Contextgerichte restinformatie	restpv in Summ-IT

Actiegerichte restinformatie

Actiegerichte restinformatie is informatie over strafbare feiten die direct om actie vraagt. In veel gevallen zal het gaan om een overtreding van het doorlaatverbod. Dat verbod is geregeld in artikel 126 SV en houdt kort gezegd in dat de politie direct moet optreden dan wel goederen in beslag moet nemen. Voorbeelden van dit verbod zijn handel in vuurwapens, drugs, ontvoeringen en mensenhandel. De aanwijzingen daarvoor moeten zeer concreet zijn – op die plaats en op dat tijdstip worden de wapens verhandeld –, anders kan de politie geen gerichte actie ondernemen. Deze restinformatie kan grofweg op drie manieren worden weggezet.

De eerste manier is om, in de woorden van een respondent, de restinformatie ‘weg te tippen’ naar een ander researchteam, bijvoorbeeld de districtsrecherche. Die kan de zaak oppakken en los van het lopende onderzoek verder afhandelen. Er wordt contact gezocht met het betreffende team, dat de benodigde informatie krijgt in de vorm van een restpv of een deel van de tapgesprekken. Soms gebeurt de overdracht ook mondeling vanwege de urgentie. Om het eigen onderzoek zo veel mogelijk te beschermen zal de teamleiding alleen die informatie delen die van belang is voor het ‘zijtak-’ of ‘parallelonderzoek’.

‘Bij een moordonderzoek komt informatie over wapenhandel naar boven, het is zijlingse informatie van het subject waar het onderzoek over gaat. De informatie wordt weggezet door middel van een afscherm pv.’

‘In een onderzoek naar handel in verdovende middelen komt over de tap informatie binnen dat een van de verdachten beschikt over een vuurwapen. De informatie wordt direct weggezet naar een ander researchteam.’

De tweede manier om met deze restinformatie om te gaan, is door de zaak in het lopende onderzoek op te pakken.

‘In een kroeg vindt een schietpartij plaats. Via de tap komen er signalen binnen dat er ook wapens worden geleverd. Er wordt voor gekozen om het team de zaak zelf op te laten pakken, omdat het binnen de strategie van het onderzoek valt. Het is van belang om mensen aan het praten te krijgen. “Ik wil wel wat vertellen, maar ik wil er wel wat voor terug hebben.” Op die manier kan tot een deal gekomen worden. Deze “zijtak” kan effectief en strategisch gebruikt worden voor het hoofdonderzoek.’

De beslissing om zelf direct wat met de restinformatie te doen dan wel om die informatie ‘weg te tippen’, is in handen van de teamleiding – ook wel ‘Vaste Kern Leidinggevend’ (VKL) – en het OM. De afweging die zij daarbij maken is in hoeverre het zelf oppakken of wegtippen capacitair gezien verantwoord is (binnen TGO’s vaak niet vanwege de strikte doelstelling) en – niet in de laatste plaats – of het gevaar voor het eigen onderzoek kan opleveren. De verdachte van de moordzaak in het hiervoor genoemde voorbeeld kan onraad ruiken als hij wordt aangehouden voor de overvallen. Daardoor kan het moordonderzoek worden geschaad.

Als het zelf oppakken van de zaak en het wegtippen naar een ander researchteam niet mogelijk is, is er een derde manier om met de restinformatie om te gaan, namelijk via een ‘afscherm-pv’ door TCI, ook wel ‘kluispv’ genoemd. De teamleider verschaft de informatie aan het TCI, die de betreffende informatie – na enige tijd – doorgeeft aan een ander researchteam door middel van een afscherm-pv. In dat pv staat: ‘uit een in Nederland uitgevoerd opsporingsonderzoek is gebleken dat...’ In zulke zaken moet de bron van de informatie goed wordt afgeschermd; te allen tijde moet worden voorkomen dat de restinformatie te herleiden is tot het hoofdonderzoek. Het andere researchteam krijgt dan informatie van het TCI zonder dat het de herkomst ervan kan bepalen. De aard van informatie van de afscherm-pv’s varieert van een telefoonnummer van een verdachte waar een ander researchteam naar op zoek is tot informatie over de aflevering van een partij gestolen goederen. Het TCI heeft dan feitelijk een (informatie)makelaarsfunctie; de TCI-chef is dan ook formeel ‘afschermfunctionaris’.

Onderzoeksgerichte restinformatie

Naast actiegerichte informatie die directe actie vergt, kan onderzoeksgerichte restinformatie worden onderscheiden. De urgentie is hier minder hoog. Het betreft dan bijvoorbeeld informatie over personen die zich schuldig maken aan andere vor-

men van criminaliteit of informatie over andere criminele samenwerkingsverbanden. De ervaring is dat criminelen figuren in verschillende netwerken en elkaar gebruiken als zij dat kunnen. Dat levert informatie op over wie met wie contacten heeft en met welke criminele activiteiten zij zich bezighouden. Ook hier kan de restinformatie door middel van een afschermppv naar het TCI worden gestuurd (zie hiervoor). Daarnaast kan het researchteam een restpv opmaken en in het systeem Summ-IT zetten c.q. aanbieden aan de informatieorganisatie die er verder mee kan werken (zie verderop).

‘In een onderzoek naar verdovende middelen werden *safehouses* geregeld door een verhuurmakelaar. In onderzoek A bleek dat hij huizen verhuurde aan delinquenten met behulp van zijn eigen “kaartenbak”. Er is een restpv van gemaakt en na het onderzoek is het betreffende bedrijf onder de loep genomen. De info is weggezet naar het informatieknooppunt. Zij hebben gekeken of het bedrijf ook in andere onderzoeken naar voren komt.’

‘Uit een onderzoek naar een csv kwam als nevenopbrengst naar voren dat een garagehouder auto’s prepareerde voor drugstransporten. De garagehouder werd meegenomen in het lopende onderzoek. Van het feit dat hij elders in het land andere garages had – waar mogelijk ook auto’s werden geprepareerd – is een restpv opgemaakt.’

Contextgerichte restinformatie

Tot slot is er restinformatie die geen directe urgentie kent en geen betrekking heeft op concrete strafbare feiten, maar die wel interessant kan zijn voor toekomstige opsporingsonderzoeken. Die informatie kan variëren van een onderbuikgevoel van rechercheurs tot algemene informatie over moeilijk toegankelijke fenomenen; de *contextgerichte restinformatie*. Na afsluiting zou van elk onderzoek dergelijke contextinformatie moeten worden verzameld en geregistreerd in een restpv. Op die manier is het – via Summ-IT – toegankelijk voor onder meer de informatieorganisatie die informatie kan gebruiken om preweegdocumenten meer context te geven.

‘In een zaak naar een verdwenen crimineel ontdekt het team dat hij een auto heeft verkocht aan personen die in verband kunnen worden gebracht met mensenhandel. Het team heeft het vermoeden dat er meer

achter steekt, maar kan een nadere relatie met de verdwijning op dat moment niet vinden. Het onderzoek wordt, onopgelost, afgesloten en er wordt een restpv van gemaakt, want mogelijk kan de informatie voor andere onderzoeken wel relevant zijn.’

‘In een drugsonderzoek is veel tijd geïnvesteerd in het leren kennen van de wereld van thuistelers. Die informatie zou eigenlijk moeten worden vastgelegd, want in een ander onderzoek kan men hiermee zijn voordeel doen. Datzelfde geldt voor de opgedane kennis over bijvoorbeeld de handel in exotische dieren in relatie tot witwasconstructies.’

5.2 Soorten opsporingsonderzoeken

Bij de bespreking van de soorten restinformatie die in opsporingsonderzoeken kunnen worden gegenereerd, is er gemakshalve van uitgegaan dat er geen verschillen zijn tussen typen onderzoeken en researcheteams. Dat is niet conform de werkelijkheid. Het is zinvol om onderscheid te maken tussen de generieke opsporing (met daarbinnen het TGO en ondermijning) en thematische opsporing (met de thema’s kinderporno, zeden, milieu en financieel-economisch).

Er is een groot verschil tussen de TGO- en ondermijningszaken. Het TGO is incidentgericht en heeft per definitie een ad-hockarakter. Naar aanleiding van een ernstig misdrijf kan een TGO worden samengesteld dat als doel heeft het betreffende misdrijf op te lossen. Hiervoor kunnen na toestemming van het OM alle middelen worden ingezet, van observatie en tappen tot verhoren van verdachten en getuigen, en infiltratie. De stuurploeg bewaakt de voortgang van het onderzoek en houdt strikt de doelstelling voor ogen. Eventuele zijpaden zullen niet snel worden bewandeld vanwege de capaciteit die dat kost, wat weer ten koste gaat van het eigenlijke onderzoek.

Sommige TGO’s leveren veel restinformatie op, andere niet. De ervaring is dat onderzoeken binnen het criminele milieu een rijke bron zijn voor restinformatie, een relationele moord daarentegen vaak niet. Ook is de ervaring dat moorden in het criminele milieu vaak lastige zaken zijn om op te lossen. Als de zaak is opgelost dan wel stopgezet, wordt het TGO ontbonden, of – zoals uit volgend voorbeeld blijkt – de kennis die het team heeft opgebouwd – in feite de restinformatie – wordt ingezet om een crimineel samenwerkingsverband aan te pakken.

‘In een van de eenheden is het onderzoek naar een dubbele liquidatie, dat om bewijstechnische redenen niet rond kon worden gekregen, van focus veranderd naar het in kaart brengen van het criminele samenwerkingsverband, ofwel van incidentgericht naar probleemgericht werken. Vanuit TCI werd er ook in deze zaak geïnvesteerd. Uiteindelijk zijn twaalf mannen opgepakt en vele miljoenen in beslag genomen.’

Bij de ondermijningszaken of ondermijningsonderzoeken ligt dat anders. Op basis van allerlei informatie (TCI, restinformatie) kan een preweegdocument en uiteindelijk een projectvoorstel worden gemaakt om een crimineel samenwerkingsverband aan te pakken (zie ook §5.3). Ook in dit geval kunnen alle middelen worden ingezet. De duur van het onderzoek is meestal in de tijd gelimiteerd, bijvoorbeeld tot een jaar. In die periode moet het team zo veel mogelijk bewijs verzamelen tegen de betreffende groepering binnen de afgesproken doelstellingen. Alle informatie is daarvoor bruikbaar, wat zou betekenen dat er weinig restinformatie overblijft. Ook aan ondermijningsonderzoeken zijn echter doelstellingen verbonden, waardoor in de zijlijn van het onderzoek restinformatie kan ontstaan. Bijvoorbeeld informatie over een notaris of makelaar die hand-en-spandiensten aan een criminele groepering heeft verleend.

Naast de TGO- en ondermijningsonderzoeken leveren ook de thematische opsporingsonderzoeken restinformatie op, met name milieu-, kinderporno- en financieel-economische (FinEc) onderzoeken. Typisch voor milieudelicten is dat er meestal geen aangifte is op basis waarvan het team gaat Rechercheren. Milieuteams moeten de strafbare feiten vaak zelf opsporen. Om die reden is restinformatie essentieel voor de werkwijze van milieuteams, want die kan als input fungeren voor nieuwe projectvoorstellen die door het milieuteam zelf kunnen worden opgepakt of door andere politiediensten of externe partijen, zoals een gemeente of de Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD). De bron voor restinformatie bij milieuzaken komt bijvoorbeeld van observaties en onderzoek naar de in beslag genomen administratie. Tappen, zoals bij TGO- en ondermijningsonderzoeken, gebeurt veel minder.

‘Het betrof een complex onderzoek waaraan twee jaar gewerkt is. Het ging over een bedrijf dat zich bezighield met verwerking van olie en dat kankerverwekkende afvalstoffen verkocht als brandstof voor schepen. Het bedrijf deed zaken met veel andere bedrijven. In het onderzoek kwam veel restinformatie naar voren. De informatie die voor de dagvaar-

ding nodig was omvatte maar vijftien procent van het totale onderzoek. Uit de restinformatie konden zestien verschillende deelonderzoeken worden gedestilleerd, waarvan een aantal nog loopt.’

Binnen het Team ter bestrijding van Kinderporno en Kindersekstoerisme (TBKK) is sprake van (zeer) veel restinformatie. Die informatie is afkomstig uit de internettaps waaruit blijkt tussen welke IP-adressen binnen verschillende peer-to-peernetwerken kinderpornografisch materiaal wordt uitgewisseld. Dit aanbod aan potentiële zaken overtreft vele malen de beschikbare capaciteit. Prioriteiten bepalen welke zaken worden opgepakt en welke niet. In dat laatste geval zou het – in theorie – dus gaan om restinformatie.

Daarentegen is er bij ‘reguliere’ zedenzaken vrijwel geen sprake van restinformatie. Dat heeft met de aard van de zaken te maken: er is een aangifte van een slachtoffer en meestal is er ook al een verdachte in beeld. Als er restinformatie is, bijvoorbeeld via telecomonderzoek, gaat dat meestal over mensenhandel. Soms blijkt ook dat er veel slachtoffers zijn van een groomer. Die informatie is bij de diverse zedenafdelingen in het land weggezet (strikt genomen niet door middel van een restpv, maar door middel van een regulier pv).

De FinEc-teams richten zich onder meer op *undergroundbanking*, complexe vormen van fraude en witwassen (bitcoins, hypotheek- en bankfraude). In een van de eenheden wordt veel gebruikgemaakt van restinformatie uit bijvoorbeeld drugsonderzoeken (via het TCI). Drugs en illegale geldstromen zijn nauw met elkaar verweven. Daarnaast is dat betreffende team ook alert om zelf restpv's te maken van zijtakken die in hun eigen onderzoeken naar voren komen of van nieuwe fenomenen waar nog relatief weinig over bekend is (de *modus operandi* van *undergroundbanking* bijvoorbeeld). In sommige gevallen pakken zij die zijtakken later zelf op als het hoofdonderzoek afgerond is. In andere gevallen wordt het overgedragen aan een ander researchteam. De ervaring is dat goede contacten met collega-FinEc-teams veel restinformatie genereert die men elkaar rechtstreeks toespeelt. De tendens is dat er steeds meer onderzoeken voortkomen uit restinformatie van andere onderzoeken.

5.3 Het opmaken van restpv's

Gezien de vele soorten onderzoeken en hoeveelheden informatie daarbinnen lijkt er genoeg grond te zijn om restinformatie vast te leggen. De vraag of die

restinformatie dan ook wordt vervat in een restpv en daarmee toegankelijke informatie voor andere afdelingen is, verdient een genuanceerd antwoord. De actiegerichte restinformatie (hoge mate van urgentie; zie hiervoor) wordt normaal gesproken wel in een restpv verwoord, mede vanwege overtreding van het doorlaatverbod. Met onderzoeksgerichte en contextgerichte restinformatie gebeurt dat echter nauwelijks (milieu en FinEc wellicht uitgezonderd).

Alle respondenten stellen in min of meer vergelijkbare bewoordingen dat ‘het opmaken van restpv’s’ veel te weinig gebeurt. Het onderwerp leeft wel, gezien het aantal werkgroepen dat er in het verleden aan gewijd is. ‘Restinformatie is overal een probleem, iedereen worstelt ermee’, aldus een respondent. Een andere respondent: ‘Er is verschrikkelijk veel informatie in een onderzoek, daarvan wordt maar een fractie gebruikt. De rest van de informatie verdwijnt.’ Niet omdat het opmaken van restpv’s niet nuttig zou zijn, integendeel, maar het gebeurt eenvoudigweg niet. De redenen daarvoor zijn divers.

Een veelgenoemde reden is ‘tijd en capaciteit’, met name binnen TGO’s speelt dit punt. Hier, in het bijzonder de incidentgerichte zaken, gaat volgens de respondenten ook de meeste researchcapaciteit naartoe. Alle beschikbare capaciteit staat in het teken van zo snel mogelijk de zaak oplossen. In de nieuwe TGO-Raamregeling (Nationale Politie, 2015) is te lezen dat de nationale politie de inzetcriteria in het TGO-domein iets wil versoepelen, lees: minder dwingend wil maken, zodat de capaciteit eerder aan het reguliere werk besteed kan worden.

Respondenten schatten dat 90 procent van de TGO-zaken wordt opgelost, deels als gevolg van de slagkracht die men binnen TGO’s heeft. De VKL en de stuurgroep zien erop toe dat het onderzoek binnen de (beperkte) doelstelling blijft. TGO-zaken zijn, in de woorden van een respondent, altijd ‘hectisch’. Informatie uit bijvoorbeeld taps wordt gewogen in het licht van de zaak. Informatie die niet direct bijdraagt aan de oplossing wordt terzijde geschoven.

Achteraf, wanneer het onderzoek (vrijwel) afgerond is, wordt evenmin een restpv opgemaakt, omdat de onderzoekers terug zijn naar hun eenheid/afdeling en het volgende TGO zich weer aankondigt. Ook dossiermakers rollen van het ene TGO in het andere. Achteraf een dossier nog eens bekijken op de aanwezigheid van restinformatie kost te veel tijd. Overigens is dit patroon ook bij onderzoeksonderzoeken herkenbaar, zij het minder pregnant. Daarnaast worden er volgens enkele respondenten geen restpv’s opgemaakt omdat – vanwege capaciteitsgebrek – op voorhand al duidelijk is dat de mogelijke nieuwe onderzoeksvoorstellen niet worden opgepakt. Het aandragen van restinformatie en restpv’s ‘heeft daarom toch geen zin’. Een respondent gaf aan ‘dat het ontzet-

tend veel tijd kost om een restpv te schrijven en vooraf weet men al dat de informatie niet wordt opgepakt vanwege het capaciteitsprobleem’.

Een van de factoren die volgens respondenten verband houdt met de capaciteitskwestie, is dat de teamleiding onvoldoende stuurt op het bijhouden en registreren van restinformatie (nogmaals, afgezien van de actiegerichte restinformatie). Die activiteiten dragen immers niet direct bij aan de oplossing van de zaak. Daar komt bij dat de meningen verdeeld zijn over wie de eindverantwoordelijkheid heeft over restinformatie. Over het algemeen zijn respondenten van mening dat de verantwoordelijkheid bij de teamleiding ligt, maar een enkeling bedeeft de taken toe aan bijvoorbeeld een informatiecoördinator (vanwege de paraplu-functie die die heeft).

Na doorvragen blijkt dat er op de achtergrond ook andere kwesties meespelen voor de teamleiding. Zo krijgen zij zelden tot nooit terugkoppeling van wat er met de restinformatie is gebeurd. Dat werkt volgens respondenten niet motiverend: ‘Het kost tijd en je hoort er niets meer van.’ Een reactie met betrekking tot de verzamelde restinformatie werkt stimulerend om dingen te signaleren. Feitelijk komt het neer op een gebrek aan borging. In een aantal eenheden is dat onderkend en heeft men als verplicht onderdeel van het eindverslag naar aanleiding van een onderzoek de vraag opgenomen of er een restpv is opgemaakt. In elk geval heeft dat als gevolg dat de teamleiding er aandacht aan moet schenken. Hoe diepgaand dat gebeurt, is vooralsnog onduidelijk. Hier zou naar de mening van respondenten directer op moeten worden gestuurd, niet alleen door de teamleiding, maar ook door de officier van justitie. Daaropvolgend is volgens een enkele respondent een ‘warme overdracht’ van restinformatie ook van belang voor de bruikbaarheid: wanneer informatie wordt overgedragen in een overleg of briefing, wordt er meer mee gedaan dan wanneer het in de kast verdwijnt, zo is de ervaring.

Het gebrek aan sturing op en borging van restinformatie heeft volgens respondenten ook te maken met de samenstelling van TGO’s (uitvoerenden en leidinggevend), die per TGO binnen een eenheid kan verschillen, afhankelijk van de beschikbaarheid en kwaliteit van mensen. In het bijzonder de rol van de informatiecoördinator is nog niet goed uitgekristalliseerd. Die vervult nogal eens ook de rol van tactisch analist. Recent is de discussie op gang gekomen om hier vaste teams van te maken (in verschillende eenheden is dit nu al de praktijk) om de continuïteit in kennis en ervaringen te waarborgen, waarmee ook meer aandacht kan komen voor restinformatie.

Een andere reden waarom er volgens respondenten weinig restpv’s worden opgemaakt – die samenhangt met het gebrek aan sturing daarop (met name

binnen TGO's) – heeft te maken met het bewustzijn van de noodzaak daartoe en de kwaliteiten van de betrokken teamleden. Er wordt naar de mening van verschillende respondenten nog te klassiek en ouderwets gedacht. Daarmee doelen zij op de cultuur en mentaliteit van politiemedewerkers die nog te zeer gericht zijn op het oplossen van de zaak, te strafrechtelijke georiënteerd derhalve. In de optiek van verschillende respondenten loopt de politie op verschillende fronten achter op de ontwikkelingen en mist ze daardoor effectiviteit. Politiemensen werken vaak al lange tijd binnen de organisatie en zijn door de jaren heen 'doorgegroeid' naar hogere functies. Enerzijds brengt dit ervaring met zich mee, anderzijds zorgt het voor een zeer klassieke benadering van problemen. Enkele respondenten zijn van mening dat er ook 'nieuwe aanwas' moet komen, mensen met een andere achtergrond en een andere visie.

'Op de manier hoe het nu gaat, worden de huidige criminelen alleen maar groter (in plaats van kleiner). Dit komt doordat de politieorganisatie eigenlijk niet weet hoe de criminelen werken, waardoor maar een klein stukje van de organisatie wordt doorgelicht. Criminelen weten daardoor wat ze niet moeten doen en welke zaken ze anders moeten aanpakken om uit het zicht van de politie te blijven. De criminelen worden als het ware onaantastbaar. Wanneer criminelen goed aangepakt worden, zien andere criminelen dat, dat schrikt af. In de huidige situatie worden criminelen slimmer. Criminelen gebruiken bijvoorbeeld bij smartphones "spider", waardoor telefoontjes en pingberichten "onzichtbaar" worden. De echte criminelen hebben vaak (meerdere) losse telefoontjes, soms zelfs één telefoon per contact. Het zijn allemaal mininetwerken. Ook kijken ze uit naar bitcoins en dergelijke.'

Het feit dat restinformatie ook erg nuttig kan zijn voor externe partners, waaronder de FIOD of een gemeente die bijvoorbeeld een pand kan sluiten, is nog te weinig doorgedrongen op de researchervloer. Daardoor gaat volgens respondenten veel waardevolle informatie verloren, informatie die de georganiseerde criminaliteit mogelijk een grotere klap kan toebrengen dan een strafrechtelijk onderzoek. Dat bewustzijn groeit, maar is momenteel nog onvoldoende aanwezig.

Een bredere scope op het delict (lees: integrale benadering) wordt deels niet bevorderd door de strenge 'afrekencultuur' binnen de politie en het OM (kort gezegd: een delict oplossen is in de woorden van een respondent een 'streepje

kunnen zetten’). Het opzetten van een csv-onderzoek (bijvoorbeeld op basis van restinformatie) is daardoor minder aantrekkelijk, omdat het qua tijdsbestek – enkele jaren – niet interessant is vergeleken met het aantal mensen dat kan worden opgepakt. Een respondent vertelde: ‘Teams moeten scoren en kunnen beter vier kleine onderzoeken oplossen dan één grote.’ Ter rechtvaardiging brengen respondenten naar voren dat het voor bijvoorbeeld TGO-mensen niet altijd mogelijk is om grotere verbanden te zien en te bepalen welke informatie belangrijk is. De informatievoorziening zou in die leemte moeten voorzien.

‘In een onderzoek komt naar voren dat het slecht gaat met een bedrijf, ook wordt het bedrijf “leeggehaald”. Het hoofdonderzoek gaat echter ergens anders over. Niet iedereen heeft door dat het dan om faillissementsfraude gaat. Er zijn mensen die met oogkleppen op naar de doelstelling van het onderzoek kijken, die onderkennen niet dat er andere dingen meespelen. Ze kunnen het niet doorgronden of ze willen het niet doorgronden. Het is kennis, kwaliteit en cultuur. Sommige mensen missen een brede blik om het te zien.’

Wat betreft de kwaliteit en het bewustzijn van de politiemedewerkers noemen diverse respondenten nog het gegeven dat niet iedereen de skills heeft om informatie die bijvoorbeeld via de tap binnenkomt aan te merken als (mogelijk) relevant voor andere onderzoeken. Degenen die het tapgesprek uitwerken zijn vaak de laagst geschaalde medewerkers en kennen vaak niet de ins en outs van het onderzoek, omdat zij daar niet in meedraaien. Daardoor wordt de focus mogelijk niet op de cruciale elementen in gesprekken gelegd. Het vroegtijdig herkennen van informatie als (mogelijke) restinformatie komt daarmee in het geding, waardoor de informatie op voorhand al verloren gaat.

Een andere reden heeft te maken met de omvang van het onderzoek. In een van de interviews is een voorbeeld ter sprake gebracht waaruit bleek dat in een moordonderzoek concrete signalen naar voren kwamen dat er een crimineel netwerk in opkomst was in een bepaald gebied. Er is niets met deze informatie gedaan, omdat de zaak anders te groot zou worden in termen van vertakkingen naar andere delen van Nederland en capaciteit.

Een laatste reden waarom er weinig restpv’s worden opmaakt c.q. waarom er vrijwel niets wordt gedaan met restinformatie is een technische. Dit aspect is ter sprake gekomen bij kinderporno-zaken. Jaarlijks gaat het letterlijk om duizenden potentiële delicten waar niets mee wordt gedaan, omdat er geen techni-

sche tools voorhanden zijn om de informatie (IP-adressen) te veredelen. Bovendien zou de capaciteit ontbreken om al die ‘restzaken’ op te pakken.

De redenen voor het niet wegzetten van restinformatie leiden ertoe dat er ook geen restpv's worden aangeleverd bij de weegploeg, waardoor uiteindelijk geen nieuwe (ondermijnings)onderzoeken opgestart worden vanuit de stuurploeg. Het zorgt als het ware voor het ‘opdrogen van de cyclus’ (zie verderop).

5.4 Kosten en baten van restpv's

Aan de respondenten is gevraagd wat de kosten zijn van het opmaken van een restpv, afgezet tegen de verwachte opbrengsten. Mocht de balans doorslaan naar meer kosten dan opbrengsten, dan zou dat het fenomeen ‘restinformatie’ en het veronderstelde belang ervan in een ander daglicht kunnen plaatsen. Geen enkele respondent kan desgevraagd een kostenindicatie geven (hoeveel uren kost bijvoorbeeld het uitluisteren en registreren van een tapgesprek?). De reden is eenvoudigweg dat de politie dit niet bijhoudt. De opbrengsten van het opmaken van een restpv zijn evenmin helder c.q. worden ook niet bijgehouden (bijvoorbeeld: een restpv heeft uiteindelijk geleid tot de aanhouding van x verdachten of de inbeslagname van x wapens). Vanuit kosten oogpunt is er derhalve niets concreets te zeggen over het nut van het opmaken van restpv's.

De respondenten brengen wel verschillende aspecten naar voren die betrekking hebben op te investeren tijd en middelen. Die hebben onder andere te maken met de werkwijze van het betreffende researchteam. Restinformatie – of beter: informatie die niet rechtstreeks van belang is voor de zaak in kwestie maar mogelijk wel voor andere zaken in een later stadium – kan tijdens het onderzoek al worden gelabeld, maar ook achteraf. De respondenten zijn het erover eens dat het labelen van interessante informatie *tijdens* het onderzoek vrijwel geen extra tijd kost. Dat kan fysiek gebeuren door post-its in het dossier te plakken, maar gangbaarder is het om informatie in Summ-IT te labelen ('kwestie van een vinkje zetten') als restinformatie, daar is een speciale tool voor. Periodiek kan het team bepalen of die gelabelde informatie alsnog nuttig is voor de zaak in kwestie, of ze niet meer actueel is en geactualiseerd moet worden of dat ze als restinformatie bewaard moet blijven. In beide gevallen impliceert het bijhouden van (potentiële) restinformatie tijdens het onderzoek dat de teamleiding daarop stuurt en daarvoor mensen aanwijst, bijvoorbeeld de dossiervormer.

Het verzamelen van restinformatie na afloop van het onderzoek betekent

vaak wel een forse tijdsinvestering – als die tijd al wordt genomen (zie §5.3) – omdat het hele dossier dan moet worden doorgelopen op belangrijke restinformatie. De praktijk is dat dit weinig gebeurt, zoals gezegd ontbreekt thans een (dwingende) structuur daartoe. De relatief nieuwe functie van de informatie-coördinator binnen ondermijningsonderzoeken zou hierin kunnen of moeten voorzien.

De opbrengsten van informatie die vervat is in een restpv zouden vertaald kunnen worden naar het oprollen van een crimineel netwerk, inbeslagname van vuurwapens enzovoort. De ervaring van de meeste respondenten is dat zij zelden een terugkoppeling krijgen van de DRIO of een ander rechteam dat iets heeft gedaan met de restinformatie. Het meten van opbrengsten vinden respondenten om die reden erg lastig. Het is ook de reden waarom sommige teamleiders actief zoeken naar personen binnen de politieorganisatie die iets met de restinformatie gaan doen en/of van wie de teamleider weet dat de restinformatie nuttig voor ze is. Pas dan wordt er een restpv opgemaakt, worden de noodzakelijke stukken uit het dossier gegeven of vindt een mondelinge informatie-uitwisseling plaats.

Respondenten erkennen wel degelijk dat het verzamelen en registreren van restinformatie nut heeft. Allereerst is restinformatie ‘gratis’. Er hoeven geen aparte opsporingshandelingen te worden verricht om die informatie te verkrijgen. Een voorbeeld dat door verschillende respondenten naar voren is gebracht is dat in een moordonderzoek via de tap informatie kwam over de levering van een partij drugs of wapens. Die – actiegerichte – zaken kunnen direct worden opgepakt.

Onderzoeks- of contextgerichte restinformatie is evenzeer nuttig voor andere politieafdelingen, bijvoorbeeld als een restpv informatie bevat die relaties tussen bepaalde subjecten weergeeft of als er bedrijven worden genoemd die betrokken zijn bij de facilitering van criminele activiteiten. Collega-recherche-teams die vanuit een andere invalshoek bezig zijn met die betreffende personen of bedrijven kunnen inzicht krijgen in de bredere context en hun voordeel daarmee doen.

Het nut van het opmaken van restpv's is volgens respondenten ook dat er dubbel werk wordt voorkomen.

‘Het TCI heeft heel veel werk verricht met informanten rond een subject en bijna op het eind van het onderzoek komt er informatie over die man vrij uit een opsporingsonderzoek in een andere eenheid. Er was geen

restpv opgemaakt. Als dat wel was gebeurd, had dat het TCI veel werk (en dus tijd) gescheeld. Het is doodzonde om op zoek te gaan naar informatie terwijl die informatie er al is. De nadelen van het niet-opmaken van een restpv zijn groot, met name omdat er dubbel werk gedaan moet worden.'

In het verlengde van het voorkomen van dubbel werk ligt de constatering dat wanneer er niet systematisch restinformatie wordt verzameld en veredeld, het capaciteit kost om die benodigde informatie alsnog boven tafel te krijgen. In een van de interviews wordt het voorbeeld genoemd van een projectvoorstel voor een ondermijningsonderzoek naar een crimineel samenwerkingsverband. In dat netwerk figureren personen die eerder al in een TGO in beeld waren, maar over wie niets was vastgelegd.

Andere rechteamts kunnen ook hun voordeel doen met restinformatie door hun tactiek daarop aan te passen. Als bijvoorbeeld bekend is dat er binnen een crimineel netwerk gebruik wordt gemaakt van afgeschermdes telefoons, heeft het tappen van telefoons weinig zin. Dergelijke informatie betekent een besparing van tijd en capaciteit en zorgt vooral voor een beter onderbouwde inschatting over de duur en complexiteit in geval van een nieuw onderzoek.

De respondenten vinden het belang van restpv's vooral liggen op het gebied van zo veel mogelijk schade toebrengen aan criminele netwerken. Daarom pleiten diverse respondenten, zoals hiervoor al aangestipt, voor het verder kijken dan alleen naar het concrete doel van het onderzoek in kwestie. Meer aandacht voor het criminaliteitsfenomeen derhalve. Liquidatieonderzoeken zouden (ook) gericht moeten zijn op het in kaart brengen van het netwerk, de personen, hun onderlinge relaties enzovoort. 'We moeten onderzoeken draaien met in het achterhoofd dat het later een *coldcase*-onderzoek wordt', aldus een van de respondenten. Restpv's zijn dan van het grootste belang om alle puzzelstukjes bij elkaar te leggen (een taak voor de DRIO), waardoor op termijn een preweegvoorstel kan worden opgesteld voor een ondermijningsonderzoek. Op dit moment is de praktijk dat veel projectvoorstellen (vrijwel) uitsluitend zijn gebaseerd op TCI-informatie. Het ontbreekt vaak aan de 'hardere, tactische' informatie. Hierin schuilt een belangrijke meerwaarde van restinformatie, die de DRIO wel moet zoeken en duiden, maar volgens respondenten gebeurt dat laatste in de praktijk te weinig.

In het verlengde van het pleidooi om de criminaliteitsbestrijding meer vanuit een probleemgerichte benadering in te richten, vinden verschillende respondenten dat partners buiten de politie een aandeel daarin moeten krijgen, zoals dat bij de aanpak van milieucriminaliteit al gangbaar is. Soms levert een strafrechtelijk

traject erg weinig op in termen van opgelegde straffen. ‘Het onderzoek heeft meer tijd gekost dan dat de verdachte moet zitten’, aldus een respondent die de teneur samenvat. Andere instanties, zoals de FIOD of een gemeente, kunnen in bepaalde gevallen veel effectiever zijn in hun aanpak of naast het strafrechtelijk traject extra schade toebrengen aan het criminele netwerk. Het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) zou hierin volgens respondenten een spil-functie moeten vervullen. Restpv’s – of een vertaling daarvan naar bestuurlijke rapportages, want restpv’s mogen niet worden gedeeld met een gemeente – zijn daartoe een belangrijk middel. Dergelijke informatie wordt sporadisch vastgelegd. Dat is een gemiste kans vinden enkele respondenten.

‘In een moordonderzoek zijn van verschillende personen de telefoons getapt. In die telefoongesprekken is informatie over uitkeringsfraude aan het licht gekomen. In het restpv worden deze gesprekken samengevat weergegeven. De informatie is door de politie verstrekt aan de gemeente door middel van een bestuurlijke rapportage.’

‘In een onderzoek kwam een garagehouder naar voren die auto’s voorbereide voor drugstransport. Naast de strafrechtelijke aanpak is ook bestuurlijk opgetreden door de gemeente die het bedrijf heeft gesloten.’

Restinformatie draagt in de optiek van de respondenten bij aan criminaliteitsbestrijding en criminaliteitspreventie, mits ze goed wordt weggezet en opgepakt. Preventief denken en werken gebeurt nog te weinig en dat is een gemiste kans. Een van de respondenten noemt het voorbeeld dat uit restinformatie indicaties naar voren kwamen dat er een crimineel netwerk in opkomst was. Daar is op dat moment niets mee gedaan. Een paar jaar later is het netwerk fors gegroeid, houdt het zich bezig met drugs- en wapenhandel en is het betrokken bij liquidaties, en moet er fors worden geïnvesteerd om een beeld te krijgen van het netwerk. Achteraf bezien hadden ze het in het begin ‘de kop moeten indrukken’ om de latere problemen te voorkomen.

‘Via projectvoorbereiding komt er een nieuw onderzoek, met onder andere informatie vanuit het TCI. Het onderwerp kwam op tafel doordat enige tijd terug veel coke is gevonden in een oude bus. Eén persoon van projectvoorbereiding heeft het voor elkaar gekregen het onderzoek door te drukken. Het resultaat is dat er vier mensen zijn opgepakt, het doel is bereikt. Eigenlijk zou er doorgerechercheerd moeten worden op deze

zaak, het betreffende bedrijf heeft namelijk nog veel meer busjes en het kan zo zijn dat het hele bedrijf niet deugt. Er is niets opgetekend over dit bedrijf, waardoor men in de toekomst bij “nul” moet beginnen.’

5.5 Het gebruik van informatie

Tot nu is het fenomeen ‘restinformatie’ voornamelijk benaderd vanuit het perspectief van de recherche, in het bijzonder de generieke opsporing. Restinformatie raakt echter ook andere onderdelen van de politie, in het bijzonder de informatieorganisatie (DRIO). Hoewel de DRIO in het ideale geval nauw samen dient te werken met de rekerchetak zit er tussen deze twee werelden (nog steeds) een kloof. Een respondent omschrijft het als ‘twee aparte bloedgroepen, die elk hun eigen teamuitje hebben’. Een ander omschrijft het als ‘twee aparte eilandjes’. In een enkele eenheid lijkt de scheiding tussen de twee afdelingen minder groot te zijn, doordat in elk onderzoeksteam ook een aantal mensen van de informatieafdeling zit. Op die manier wordt geprobeerd de informatie-wisseling beter te laten functioneren.

De kloof tussen informatieorganisatie en de opsporing lijkt onder andere zijn oorzaak te vinden in het gegeven dat de DRIO (kwalitatief) nog niet voldoende is ingericht. Mensen zijn – gemiddeld genomen – mbo-opgeleid en hebben onvoldoende capaciteiten voor de gewenste analyses. Daar komt bij dat zij voornamelijk vraaggestuurd werken; wanneer er vanuit een onderzoek iets wordt opgevraagd bij de DRIO. Er wordt niet of onvoldoende proactief gewerkt en er wordt nog onvoldoende naar verbanden gezocht, terwijl daar vanuit de opsporing wel behoefte aan is. Daarnaast blijkt het voor analisten bij de DRIO lastig te bepalen wat interessante informatie is in een onderzoek. Een aantal respondenten wijt dat aan het gebrek aan capaciteit en kwaliteit bij sommige informatiemedewerkers. Een andere reden voor de kloof tussen de rekerchetak en informatiepoot is dat er weinig terugkoppeling plaatsvindt: wanneer de rekerchetak een restpv opmaakt, wordt er zelden iets over teruggekoppeld vanuit de DRIO.

Om de kloof tussen informatie en recherche te verkleinen, is enkele jaren geleden de functie informatiecoördinator aangewezen binnen de TGO-regeling. De informatiecoördinator leest alle informatie, kan in de systemen kijken en deelt (wekelijks) restinformatie met onder andere teamleiders en andere informatiecoördinatoren. Waar nodig kan hij aangeven dat (rest)informatie moet worden vastgelegd in een restpv, zodat de informatie gebruikt kan worden om andere lijntjes te leggen. Een respondent zei: ‘Het is informatie halen, maar ook brengen.’

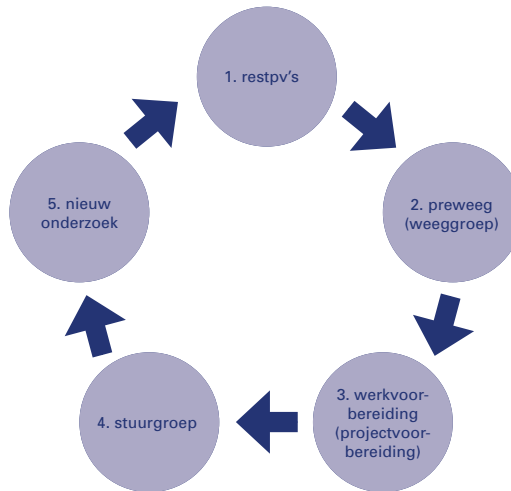
De ervaringen met de nieuwe functie zijn wisselend; de functie van informatiecoördinator moet vooral nog ‘op gang komen’. Zo moet de kennis van de informatiecoördinatoren groeien, zodat sneller verbanden tussen verschillende TGO’s gelegd kunnen worden, zijlijnen in kaart kunnen worden gebracht en informatie beter benut kan worden. De rol van de informatiecoördinator wordt wel als cruciaal gezien: het is de spin in het web die een goed overzicht heeft c.q. moet hebben van de aanwezige informatie in lopende onderzoeken.

‘Door het werk van een informatiecoördinator zijn drie zaken gekoppeld: een schietincident, een mogelijke liquidatie en een liquidatie waarbij sprake was van persoonsverwisseling. De incidenten bleken vanuit één groepering te komen (een csv) die in wisselende samenwerking opereerde. De informatiecoördinator had het overzicht over deze zaken en zag dat enkele hoofdrolspelers in alle onderzoeken terugkwamen, waardoor het verband met de drie zaken en het csv kon worden gelegd.’

Uit het voorgaande blijkt dat er binnen de verschillende afdelingen van de DRR (veel) restinformatie kan worden gegenereerd. Om deze restinformatie op een juiste manier te gebruiken is een cyclus georganiseerd die in figuur 5.1 wordt weergegeven.²⁹

Het verzamelen van restinformatie resulteert volgens figuur 5.1 in nieuw onderzoek. In de eerste fase gaat het om de restinformatie die afkomstig kan zijn uit allerlei soorten opsporingsonderzoeken en die wordt vastgelegd in restpv’s. Deze restpv’s worden verzameld bij de intelligence-afdeling en van daaruit gaan de documenten naar fase 2, de preweeg. Periodiek besluit de weegploeg welke onderzoeken bij werkvoorbereiding (fase 3) worden opgenomen. Niet elk preweegdocument wordt opgepakt, dat is afhankelijk van de prioritering (welk onderwerp is op dit moment interessant om aan te pakken?), de actualiteit van documenten (oude informatie kan niet gebruikt worden) en de hoeveelheid informatie die – vanuit verschillende onderzoeken – al over een onderwerp is verzameld. Wanneer besloten wordt door te gaan met documenten vanuit de preweeg, worden bij projectvoorbereiding de projectvoorstellen gemaakt die worden doorgezet naar de stuurgroep (fase 4). Aldaar wordt

29 De cyclus is gebaseerd op de bevindingen uit de interviews. Niet in elke eenheid werkt deze cyclus hetzelfde. In sommige eenheden zijn meerdere stuurgroepen, in andere eenheden wordt de cyclus alleen gebruikt bij ZwaCris-onderzoeken en bij sommige afdelingen (FinEc) wordt niet meer volgens deze cyclus gewerkt.

Figuur 5.1: Schematische weergave van de cyclus

bepaald welke onderzoeken worden opgepakt en door welke mensen dit wordt gedaan. De stuurgroep voor de generieke opsporing fungeert op eenheidsniveau en monitort regelmatig hoe onderzoeken lopen, waar knelpunten zitten en of onderzoeken doorgaan of worden afgekap, bijvoorbeeld wanneer zij niet aan de *targets* kunnen voldoen. Wanneer bij de stuurgroep wordt besloten tot het oppakken van nieuw onderzoek (fase 5), kan daaruit opnieuw restinformatie voortvloeien waarmee de cirkel rond is.

De ideaaltypische cyclus omtrent restinformatie – zoals hiervoor beschreven – blijkt in de praktijk in veel eenheden niet goed tot zijn recht te komen. Restinformatie wordt onvoldoende benut, met als gevolg dat de informatiestroom lijkt te zijn ‘opgedroogd’. Oorzaken hiervan liggen volgens respondenten op verschillende terreinen.

Enerzijds zijn er problemen bij het opmaken van restpv’s. Hoewel vrijwel alle respondenten het belangrijk vinden dat er iets met restinformatie gebeurt, komt uit de interviews naar voren dat er in de praktijk weinig restpv’s worden opgemaakt en dat er geen documenten kunnen worden aangeleverd bij de weegploeg. Gebrek aan tijd, capaciteit en aansturing tijdens het onderzoek spelen daarbij een belangrijke rol (§5.3).

Anderzijds lijken er problemen te liggen in de prioriteringslagen, doordat alles overlegd moet worden met het OM. Ook het overleggen van projectvoor-

stellen in de stuurgroep vergt volgens respondenten te veel tijd, met als gevolg dat informatie ‘oud’ wordt en daardoor niet meer te gebruiken is. Het ‘actueel maken’ van deze informatie (opnieuw tappen, bronnen natrekken, informanten inzetten) is erg kostbaar en daardoor minder interessant, waardoor projectvoorstellen niet worden doorgevoerd naar de stuurgroep. Ook blijkt dat veel projectvoorstellen enkel op TCI-informatie gebaseerd zijn – voornamelijk informanteninformatie – terwijl er nog veel meer informatie is, zoals restinformatie. Respondenten zijn van mening dat deze twee bronnen aan elkaar gekoppeld zouden moeten worden, om zo rijkere informatie aan te kunnen leveren in de cyclus, waardoor de kans op vervolgonderzoek groter is. Deze ontevredenheid blijkt uit het volgende praktijkvoorbeeld.

‘In een eenheid komt informatie via informanten binnen; TCI-informatie. Er worden TCI-pv’s gemaakt die naar de preweeg gaan. De preweeg heeft op dat moment alleen TCI-informatie. Via de preweeg komt de informatie uiteindelijk bij de stuurgroep. Daar wordt een afweging gemaakt welk onderzoek wordt opgepakt. Op het moment van overwogen lijkt woninginbraak een hogere prioriteit te hebben dan wapenhandel, daarom wordt het ingezonden pv – dat over wapens gaat – niet opgepakt. Enkele maanden later lijkt er wel animo te zijn om het restpv omtrent wapenhandel op te pakken, maar de informatie blijkt dan al “oud” te zijn en de betreffende verdachte zit mogelijk niet meer in de wapenhandel. Het aftappen van telefoons heeft daarom geen zin meer. Om toch iets met de informatie te kunnen doen, moet het dossier geüpdatet worden. Ook moet gekeken worden of de informant nog mee wil werken. Kortom: er wordt dubbel werk gedaan.’

Het gevolg van het opdrogen van de cyclus is dat er op termijn ook (rest)informatie verloren gaat, waardoor – logisch – vervolgonderzoek uitblijft. Een respondent gaf aan dat het niet gebruiken van restinformatie hetzelfde is als ‘het weggooien van informatie’. Een ander gevolg is dat er – bij gebrekkige aanlevering van restinformatie – onvoldoende werk wordt gecreëerd bij afdelingen projectvoorbereiding, waardoor er geen nieuwe onderzoeken opgestart kunnen worden. Een respondent zei: ‘Als er vanuit de TGO’s niets wordt aangedragen, komen er ook geen projectvoorstellen.’ In een enkele eenheid komt het voor dat mensen van projectvoorbereiding – vanwege het geringe werkaanbod – ander werk verrichten, bijvoorbeeld in tactisch onderzoek.

‘Waar men in sommige eenheden voorheen nog met tien mensen op de afdeling werkvoorbereiding zat, is dit aantal gereduceerd tot soms nog maar twee.’

Niet in elke eenheid is overigens sprake van een gestagneerd informatie- en opsporingsproces. In sommige eenheden loopt het proces omtrent restinformatie redelijk goed, omdat er bijvoorbeeld wel voldoende informatie wordt aangedragen. Verder blijkt dat bij de thematische opsporing (milieu en FinEc) veel restinformatie wordt weggezet en dat er vaak restpv's worden opgemaakt die ook worden opgepakt. De reden daarvoor is dat binnen deze afdelingen veelal het eigen werk wordt gegenereerd: wanneer restinformatie niet wordt vastgelegd, kunnen er geen nieuwe onderzoeken worden gecreëerd.

5.6 Registratie in Summ-IT

De gegevens die uit een opsporingsonderzoek worden verzameld, kunnen worden geregistreerd in Summ-IT. Voorheen was dit in de BVO. Inmiddels maken alle eenheden gebruik van Summ-IT. De respondenten vinden het in vergelijking met BVO een goed en gebruikersvriendelijk systeem, mede omdat informatie gelabeld kan worden, waardoor het in een later stadium gemakkelijk uit het systeem is te halen. Dit geldt ook voor restinformatie, mits die goed is gelabeld. Tijdens het onderzoek is gebleken dat het label hiervoor verschillende benamingen heeft: ‘restpv’, ‘restinformatie’, ‘herbruikbare informatie’ enzovoort, al dan niet in combinatie met een koppelteken. Daarbij staan de restpv's tussen tal van andere documenten. Hierdoor is eventuele relevante restinformatie moeilijk terug te vinden.

Hoewel vrijwel alle respondenten het nut van restinformatie inzien, is niet iedereen ervan overtuigd dat die informatie door middel van een restpv in Summ-IT moet worden geregistreerd. De reden is dat alle informatie van alle opsporingsonderzoeken (uitgezonderd de embargo-onderzoeken) in Summ-IT staat. De DRIO, analisten of de projectvoorbereidingsafdelingen bij de recherche kunnen in Summ-IT zoeken naar relevante informatie. Het opmaken van restpv's is om die reden niet nodig, want ‘alles staat al in Summ-IT’.

Andere respondenten zetten bij deze uitspraak de nodige vraagtekens. De eerste reden is dat Summ-IT verschillende autorisatieniveaus kent, waardoor niet iedere politiefunctionaris die daar belang bij heeft (rechercheteamleden, DRIO en projectvoorbereidingsmedewerkers) bij alle informatie kan komen.

Sommige respondenten zijn ervoor om rechercheurs die TGO- en ondermijningszaken doen toegang te geven tot alle informatie in Summ-IT, zodat ze zelf kunnen zoeken in plaats van dat anderen dat moeten doen.

Een tweede reden waarom het zoeken naar informatie in Summ-IT problematisch kan zijn, is dat informatie pas waarde heeft als de context duidelijk is c.q. gekoppeld kan worden aan andere gegevens. Het zoeken op trefwoord is weinig zinvol vanwege de zeer omvangrijke informatie. In een restpv kan goed worden geduïd hoe de informatie naar voren is gekomen, wat de aard van de informatie is en hoe ze samenhangt met andere zaken.

Een derde reden heeft te maken met de bewaartermijnen die volgens de WPG gelden (zie bijlage 4). Er is onderscheid tussen de informatie die valt onder artikel 8 (dagelijkse politietaak), artikel 9 (rechercheonderzoeken) en artikel 10 (informatiepositie creëren). Voor artikel 8 geldt een termijn van vijf jaar en voor artikel 9 geldt een maximale bewaartermijn van een half jaar (nadat het hoogste rechtscollege een onherroepelijke uitspraak heeft gedaan). Een half jaar nadat de informatie bij het hoogste rechtsorgaan geweest is, moet alles wat niet verwerkt is onder artikel 8, 9 of 10 vernietigd worden. Alle informatie die niet gebruikt wordt voor het procesdossier gaat in de optiek van diverse respondenten verloren. Het TCI beheert en heeft toegang tot de artikel 10-informatie. De personen die in de restpv's zijn genoemd, zijn of kunnen aangemerkt worden als 'TCI-subject'. Pas als er vijf jaar geen enkele informatie over die betreffende TCI-subjecten binnenkomt, moet de informatie worden verwijderd.³⁰ Het TCI heeft er belang bij dat er restpv's worden opgemaakt (vooral met namen en relaties), omdat de informatie anders verloren gaat. Sommige respondenten plaatsen bij deze gang van zaken de kritische kanttekening dat de bewaartermijn onder artikel 9 erg kort is en dat de artikel 10-'oplossing' in feite een noodoplossing is waar het TCI verantwoordelijk voor is. De praktijk is dat er restinformatie onder artikel 10 wordt weggeschreven waar weinig andere personen meer bij kunnen vanwege de vereiste autorisatieniveaus.³¹

Sommige respondenten zien meer mogelijkheden om met inachtnaam van de WPG-regels (rest)informatie te bewaren. Het is volgens hen niet helemaal

30 Tussentijds dienen 'noodzakelijkheidstoetsen' uitgevoerd te worden om te bekijken of de informatie nog wel relevant is om te bewaren (bijvoorbeeld oude telefoonnummers kunnen dat na verloop van tijd niet meer zijn). Artikel 10-informatie kan op grond van het noodzakelijkheids criterium nog voor het verstrijken van de vijf jaar verwijderd worden.

31 Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat artikel 10-informatie niet uitsluitend betrekking heeft op TCI-gegevens; ook het team Openbare Orde Inlichtingen en de thematische opsporing in verband met mensenhandel/smokkel en terrorisme, verwerken hun gegevens onder het regime van artikel 10 WPG.

terecht dat een deel van het probleem bij de beperkingen van de WPG wordt gelegd. De WPG biedt genoeg mogelijkheden om (rest)informatie voor langere tijd voor verwerking beschikbaar te houden. De OM-sluiting (een half jaar na het onherroepelijke vonnis) volgt tamelijk lange tijd nadat de politie het onderzoek heeft gesloten, teneinde te bezien of de informatie aanleiding geeft tot nieuw onderzoek (als bedoeld in artikel 8 of 9) of een nieuwe verwerking als bedoeld in artikel 10, alvorens haar te verwijderen. Er moet dan wel door het OM een afloopbericht worden gestuurd, zodat de bewaartermijn kan gaan lopen (wat niet altijd consequent gebeurt volgens respondenten). De artikelen 13 en 14 WPG bieden de mogelijkheid om informatie – onder bepaalde voorwaarden – langer te bewaren dan de voornoemde termijnen. Bovendien is de informatie (van een niet-opgeloste strafzaak alle informatie en van een opgeloste strafzaak een kopie van het proces-verbaal) weggeschreven onder artikel 13 en voor iedereen toegankelijk. Hiervan wordt volgens een respondent weinig gebruikgemaakt. Als er geen OM-afsluiting plaatsvindt (zaak is onopgelost), hoeven de gegevens pas te worden verwijderd na verjaring van het betreffende strafbare feit. Overigens kan het OM ook een onopgeloste zaak sluiten.

Palantir

Waar analisten soms veel moeite hebben met het verkrijgen van het overzicht van alle dwarsverbanden tussen verschillende personen en onderzoeken, kan dit tegenwoordig met software worden gedaan. Het systeem heet Palantir. Hierin kunnen complete dossiers worden ingelezen. Het systeem zoekt vervolgens naar samenhang, verbanden en overeenkomsten op verschillende niveaus, variërend van de vluchtauto die in diverse onderzoeken wordt gesignaleerd tot telefoonnummers en faciliteerders die in meerdere onderzoeken opduiken. Een aantal eenheden maakt gebruik van Palantir door onopgeloste zaken erin te zetten. Een groot voordeel is dat het systeem veel meer en sneller bepaalde verbanden kan leggen dan mensen dat kunnen. Overigens moeten die verbanden nog wel geduid worden. Het feit dat eenzelfde telefoonnummer in verschillende onderzoeken naar voren komt, kan ook toeval zijn. Hoewel de respondenten over de resultaten van Palantir nog niets kunnen zeggen – het staat nog in de kinderschoenen –, vinden ze het een veelbelovende ontwikkeling.

Conclusies en aanbevelingen

Tot besluit worden in dit hoofdstuk de conclusies van dit onderzoek beschreven. De onderzoeksvragen, zoals geformuleerd in het eerste hoofdstuk, zullen daarbij globaal worden aangehouden (§6.1). Daarna volgen enkele aanbevelingen (§6.2).

6.1 Conclusies

Borging

Restinformatie kan worden omschreven als ‘verder te verwerken informatie’. Ondanks de jarenlange discussie over hoe om te gaan met restinformatie is het anno 2015 nog steeds niet gelukt om restinformatie een volwaardige plaats te geven in de informatie- en opsporingspraktijk. Het blijkt nog steeds het stiefkindje van de opsporing te zijn. Vrijwel alle respondenten vinden het een belangrijk thema binnen de informatie- en opsporingsorganisatie. Maar het bewustzijn van de noodzaak om restinformatie vast te leggen vertaalt zich onvoldoende naar de dagelijkse politiepraktijk. De omvang, inhoud en benaming (labeling) van de restpv’s zijn mede om die reden zeer divers, zoals blijkt uit de dossierstudie, en daarmee onvoldoende toegankelijk en bruikbaar. Het ontbreken van landelijke, dwingende en uniforme procedures ligt hieraan mede ten grondslag. Hoe en in welke gevallen de politie werk moet maken van restinformatie is met andere woorden – ondanks de vele werkgroepen die er zich over hebben gebogen – onvoldoende geborgd.

Generieke en thematische opsporing

De resultaten van de vragenlijst suggereren dat er regelmatig een restpv wordt opgemaakt (41%). Daarbij past een aantal voorbehouden. Het eerste voorbehoud is dat de teamleiders vermoedelijk een schatting hebben gemaakt van het

aantal onderzoeken c.q. restpv's en niet de systemen hebben geraadpleegd. Een beperkt aantal teamleiders kon op verzoek een of meer restpv's sturen voor nadere analyse. De anderen konden dat niet omdat het te veel werk was om restpv's op te zoeken in het systeem. Een tweede voorbehoud bij het gevonden percentage is dat er blijkens de interviews onderscheid moet worden gemaakt naar de verschillende soorten opsporingsonderzoeken. Binnen de generieke opsporing worden er binnen TGO-zaken relatief weinig restpv's opgemaakt, terwijl de meeste researchcapaciteit naar de TGO's gaat. Binnen ondermijningsonderzoeken worden vermoedelijk wat meer restpv's opgemaakt.

Bij de thematische opsporing is de eerste indruk (want weinig interviews) dat bij met name FinEc en milieu het meer gewoonte is om restpv's op te maken, zij het dat die gewoonte de laatste jaren is gegroeid. Binnen deze thema's is men doordrongen geraakt van het belang van restinformatie voor hun informatiepositie en kennis van criminele fenomenen en netwerken. Restinformatie wordt gebruikt om eigen opsporingswerk te creëren. Voornoemde 41% kan ook tegen een uitspraak van een respondent worden geplaatst dat er in elk onderzoek wel restinformatie is te vinden (als men er maar oog voor heeft). In die zin valt de bevinding van vrijwel alle respondenten ook beter te plaatsen, namelijk dat er te weinig restinformatie wordt vastgelegd en veredeld.

Summ-IT

Uit de bestudeerde restpv's blijkt dat er de laatste jaren steeds meer restpv's in Summ-IT lijken te zijn opgeslagen – iets dat mogelijk te wijten is aan de zoekslag die is gehanteerd bij het opvragen van de restpv's. Ook het gegeven dat er de laatste jaren steeds meer aandacht voor restinformatie is, kan hier een oorzaak van zijn, mogelijk worden er meer restpv's opgemaakt. Toch blijkt het dat niet in elke eenheid evenveel aandacht aan restinformatie wordt geschonken. Zo bleek het opvragen van restpv's in de zuidelijke eenheden (Zeeland-West-Brabant, Oost-Brabant en Limburg) een lastige klus te zijn. Mogelijk worden in deze eenheden minder restpv's gemaakt, het kan ook zijn dat deze eenheden de restpv's niet in Summ-IT plaatsen, waardoor ze voor de rest van het land niet zichtbaar zijn. In andere eenheden (Oost-Nederland, Amsterdam en Noord-Nederland) waren juist veel restpv's in Summ-IT zichtbaar.

Terugkoppeling

Van de bestudeerde restpv's blijkt ruim 60 procent een standaardopmaak te hanteren, het betreft daarbij restpv's vanaf 2010. Hoewel de meeste restpv's daardoor eenzelfde opmaak hanteren en vrijwel alle restpv's een 'kop en een staart hebben', wordt de informatie in een restpv niet altijd even gedetailleerd beschreven. Het gros van de restpv's gaat over verdovende middelen, daarnaast worden ook zaken als wapens, witwassen, fraude en diefstal vaak vermeld in een restpv. Uit de analyse van restpv's blijkt dat restinformatie voornamelijk aan het licht komt uit informatie uit tapgesprekken.

Hoewel uit de bestudeerde restpv's een vervolgstap in het onderzoek logisch lijkt – bijvoorbeeld het opzetten van nieuw onderzoek –, wordt uit de restpv's niet duidelijk wat er met informatie gebeurt. Ook uit de interviews is gebleken dat het op dit gebied ontbreekt aan terugkoppeling. Een gevolg hiervan is dat de animo om restpv's op te maken over het algemeen niet groot is.

Registratiediscipline

Afgaande op met name de interviews is de discipline om restpv's op te maken groot als het gaat om overtreding van het doorlaatverbod (wapens, drugs); de politie moet in die gevallen optreden. Ook uit de dossieranalyse blijkt dat een groot deel van de restpv's betrekking heeft op verdovende middelen en wapens (zie hiervoor). In dit rapport wordt dit de *actiegerichte restinformatie* genoemd. Deze informatie heeft dan meestal het karakter van 'wegtippv's' die of met het TCI worden gedeeld door middel van een afscherming of direct naar een ander rechteam worden doorgezet. Belangrijk hierbij is dat het wegtippen van tactische informatie geen schade mag toebrengen aan het lopende onderzoek.

Het gebrek aan discipline om restpv's op te maken doet zich vooral gelden bij de *onderzoeksgerichte* en *contextgerichte restinformatie*. In het eerste geval gaat het om verdachte personen en criminele relaties. Contextgerichte informatie heeft betrekking op informatie over bijvoorbeeld ontoegankelijke fenomenen (thuis-telers, undergroundbanking enzovoort).

Bewaartermijnen

Restinformatie moet worden geregistreerd in Summ-IT (voorheen BVO). De bewaartermijnen conform de WPG zijn volgens sommige respondenten dermate dwingend voor artikel 9-informatie, dat het opmaken van restpv's onder artikel 10 (TCI-informatie) binnen het huidige regime de enige manier is om informatie (langer) vast te houden. Daarmee is die informatie voor een groot deel van de politiemedewerkers die daar belang bij kunnen hebben door automatisatiekwesities ontoegankelijk geworden. De ruimere mogelijkheden tot het bewaren van (rest)informatie op grond van artikel 13 of 14 WPG lijken weinig bekendheid te genieten binnen de opsporing en verdienen meer aandacht.

Opsporing en informatie

Blijkens de interviews zouden verbanden uit verschillende onderzoeken moeten worden gelegd door de DRIO. Dit gebeurt nog onvoldoende, onder andere omdat er nog een kloof is tussen de informatie-organisatie en de opsporings-tak. Vooralsnog staan de twee afdelingen te autonoom ten opzichte van elkaar. Met het aanstellen van de informatiecoördinator is beoogd die kloof te verkleinen. De ervaringen met de informatiecoördinator zijn vooralsnog wisselend en moeten vanwege het geringe aantal interviews met DRIO-medewerkers met enige terughoudendheid worden geïnterpreteerd. In dit onderzoek is vooral het perspectief van de recherche onderzocht.

Onderhavig onderzoek maakt ook duidelijk dat de politie c.q. recherche nog te zeer gericht is op het halen van de eigen onderzoeksdoelstellingen. Ook het beperken van de omvang van het onderzoek speelt daarbij een rol. Dit zijn ook redenen waarom weinig aandacht wordt geschonken aan restinformatie: men wordt beperkt in het betreden van zijpaden. In de interviews zijn voorbeelden genoemd van onderzoeken met een bredere (en effectievere) scope op de criminaliteitsbestrijding. Een voorbeeld is het laten doordraaien van een liquidatieonderzoek zonder vooruitzicht op een oplossing van de zaak in kwestie, maar vooral gericht op het verzamelen van informatie over het criminele netwerk (taps vormen een belangrijke bron).

Kosten en baten

Het blijkt dat er tot op heden weinig restpv's worden opgemaakt, of algemener gesteld: restinformatie wordt weinig vastgelegd (gelabeld), althans dat is de gedeelde bevinding van de geïnterviewde respondenten. De verschillende redenen die daarvoor worden aangedragen hebben betrekking op tijd, capaciteit, terugkoppeling, aansturing, het streven naar doelen binnen en de omvang van een TGO, het bewustzijn van het belang van restinformatie – waaronder het belang voor externe partijen – en de kwaliteit van mensen. Toch zijn deze argumenten niet allemaal even goed gegrond. Zo zou het labelen van restinformatie en opmaken van restpv's veel tijd kosten, maar de kosten van het verzamelen van restinformatie en het opmaken van restpv's in termen van tijdsinvestering zijn minimaal als daar tijdens het opsporingsonderzoek al expliciete aandacht voor is c.q. als de teamleiding daarop stuurt. Het labelen van restinformatie in Summ-IT kan lopende het onderzoek gebeuren. Anders gezegd: de 'kosten' kunnen hoog zijn als de politie het nalaat om restpv's te maken.

De gevolgen van het niet opmaken van restpv's zijn lastig te meten. Uit de interviews komt duidelijk naar voren dat de gevolgen groot kunnen zijn als er geen of onvoldoende aandacht is voor restinformatie. In termen van *efficiency* kan het ontbreken van goede registratie van restinformatie leiden tot dubbel werk van rechteerteams. Daarnaast leidt het ertoe dat er onvoldoende zicht komt op de omvang en impact van het betreffende criminaliteitsfenomeen (onderschatten van de ernst) en hiermee samenhangend dat er onvoldoende input komt voor projectvoorstellen voor ondermijningsonderzoeken. De effectiviteit van het politietreden is hiermee in het geding.

De baten van het consequent opmaken van restpv's zijn het tegenovergestelde, namelijk een efficiëntere en effectievere opsporing. Criminele netwerken kunnen in kaart gebracht worden en nieuwe delicten kunnen voorkomen worden. Het wegzetten van restinformatie tijdens het onderzoek heeft – vanwege de geringe tijd die het inneemt in vergelijking met het achteraf wegzetten – daarbij de voorkeur.

Externe partijen

Incidenteel is er binnen opsporingsonderzoeken ook aandacht voor externe partijen die belang kunnen hebben bij restinformatie. De aanpak van criminaliteitsfenomenen wint aan kracht als naast het strafrechtelijk traject ook andere

partijen hun aandeel daarin krijgen, denk aan gemeenten in het kader van het bestuurlijke optreden en de FIOD wat betreft de fiscale aanpak. Restinformatie vormt de sleutel voor *intelligence*-gestuurd politiewerk. De effectiviteit van de generieke opsporing wint door een meer integrale manier van denken en werken; een bredere blik op de opsporing derhalve.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de hiervoor beschreven bevindingen kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan:

- 1 Ontwikkel landelijk beleid en uniforme richtlijnen ten aanzien van het verzamelen/labelen van restinformatie en het opmaken van restpv's.
- 2 Vergroot de kennis binnen de opsporing omtrent de mogelijkheden om binnen de regels van de WPG (rest)informatie te bewaren.
- 3 Maak het labelen van restinformatie c.q. de opmaak van restpv's expliciet onderdeel van de eindrapportage en controleer de inhoud van de restpv's op relevantie voor de politie en externe partijen. Zorg voor feedback vanuit de ontvangende partij.
- 4 Ontwikkel een heldere visie ten aanzien van de werkwijze binnen de incidentgerichte opsporing die het concrete opsporingsdoel overstijgt.
- 5 Stel aan projectvoorstellen de eis dat die niet uitsluitend gebaseerd mogen zijn op TCI-informatie (c.q. informanteninformatie).
- 6 Start een of meer pilots binnen de generieke opsporing gericht op het verzamelen en registreren van restinformatie waarbij de gehele restinformatiecyclus in kaart wordt gebracht (inclusief de kosten en opbrengsten) en evalueer het hele proces.
- 7 In termen van vervolgonderzoek is het – vanwege het dominerende perspectief van de opsporing in onderhavig onderzoek – aan te bevelen om de rol van de informatieorganisatie nader onder de loep te nemen. Het doel daarvan zou moeten zijn: het zoekproces optimaliseren en een nauwere verbinding krijgen met de tactiek.

Literatuur

Bokhorst, R.J., M. van der Steeg & C.J. de Poot (2011). *Rechercheprocessen bij de bestrijding van georganiseerde criminaliteit*. Cahier 2011-11. Den Haag: Ministerie van Veiligheid en Justitie, WODC.

Hengst-Bruggelink, M. den (2010). 'Informatierijk en toch kennisarm!?' Lectorale rede Intelligence. Apeldoorn: Politieacademie. Geraadpleegd via: www.politieacademie.nl/kennisenonderzoek/Lectoraten/lectointelligence/Documents/02_LectoraleredeIntelligence.pdf.

Huisman, A. (2006). *Informatie Gestuurde Politie. De tijd en moeite waard?! Enschede: Universiteit van Twente, masterscriptie.*

Kievit, A. de (2004). *Veiligstellen van restinformatie, gewoon doen! Eindrapportage van de landelijke werkgroep Restinformatie*. Woerden: Programmabureau Abrio, Project Restinformatie.

Kop, N. & P. Klerks (2009). *Doctrine intelligencegestuurd politiewerk*. Apeldoorn: Politieacademie, Lectoraat Recherchekunde.

Kort, J. (2010). *Open je hart. Een onderzoek naar de beperkte uitwisseling van opsporingsinformatie tussen Nederlandse politiekorpsen*. Enschede: Universiteit van Twente, masterscriptie. Geraadpleegd via: essay.utwente.nl/59760/1/MA_thesis_J_Kort.pdf.

Poot, C.J. de, R.J. Bokhorst, P.J. van Koppen & E.R. Muller (2004). *Rechercheportret. Over dilemma's in de opsporing*. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer.

Beleidsdocumenten

Abrio (2005). *Informatiegestuurde politie, sturen op resultaat*. Woerden: Programmabureau Abrio.

Nationale Politie (2012). Realisatieplan Nationale Politie.

Nationale Politie (2015). Raamregeling Team Grootschalige Opsporing (TGO).

Openbaar Ministerie (2005). De strafrechtelijke aanpak van georganiseerde misdaad in Nederland 2005-2010.

Bijlagen

1 Vragenlijst researchteamleiders

Verzoek om startinformatie Restinformatie

In opdracht van Politie & Wetenschap voert Bureau Beke een onderzoek uit naar restinformatie. Het doel van het onderzoek is te onderzoeken hoe in de researchpraktijk wordt omgegaan met restinformatie en wat de eventuele meerwaarde van restinformatie kan zijn voor de opsporing van strafbare feiten en de samenwerking met andere instanties.

Via de link komt u bij een inventarisatieformulier, bedoeld voor alle researchteamleiders (TGO/csv) in Nederland. Wij verzoeken u vriendelijk om de vragen (tien in totaal) te beantwoorden. Op basis van deze landelijke inventarisatie gaan we een aantal dossiers bestuderen en interviews houden.

Als u vragen heeft over het onderzoek of over de vragen, neemt u dan gerust contact op met:

Anton van Wijk
a.vanwijk@beke.nl

Inventarisatie

In welke eenheid bent u werkzaam? Aankruisen wat van toepassing is.

- ☐ Noord-Nederland
- ☐ Oost-Nederland
- ☐ Midden-Nederland
- ☐ Noord-Holland
- ☐ Amsterdam
- ☐ Den Haag
- ☐ Rotterdam

- ☐ Zeeland - West-Brabant
- ☐ Oost-Brabant
- ☐ Limburg
- ☐ Landelijke

- 1 Hoe vaak bent u in 2013 als researchteamleider (TGO/csv) betrokken geweest bij de volgende typen zaken. En kunt u aangeven in hoeveel van die zaken een restproces-verbaal (restpv) is opgemaakt?

	Aantal keer betrokken als researchteamleider	Aantal keer restpv opgemaakt
Moord/doodslag		
Zeden/kinderporno		
Drugs		
Mensenhandel		
Fraude		
Illegale wapenhandel		
Ontvoering		
Overvallen		
Autodiefstal		
Anders, namelijk		

- 2 Kunt u – indien van toepassing – aangeven wat de twee belangrijkste redenen zijn geweest om geen restpv op te maken?
- Reden 1:
- Reden 2:
- 3 Kunt u – indien van toepassing – aangeven wat de twee belangrijkste redenen zijn geweest om wel een restpv op te maken?
- Reden 1:
- Reden 2:
- 4 Is er voor de restpv's gebruikgemaakt van het 'standaardpv restinformatie' of zijn er 'eigen' formulieren gebruikt?
- ☐ Voornamelijk gebruikgemaakt van 'standaardpv restinformatie', want...
 - ☐ Voornamelijk gebruikgemaakt van 'eigen' formulieren, want...

- 5 Hoe groot acht u de kans dat het restpv dat in uw laatste onderzoek is opge-
maakt van waarde kan zijn voor ander/vervolg opsporingsonderzoek?
- ☐ De kans is groot dat de restinformatie wordt gebruikt in een ander onderzoek (ga naar vraag 6).
 - ☐ De kans is klein dat de restinformatie wordt gebruikt in een ander onderzoek (ga naar vraag 7).
 - ☐ Weet niet (ga naar vraag 8).
 - ☐ Niet van toepassing (geen restpv's bij 1 genoemd) (ga naar vraag 8).
- 6 Kunt u de belangrijkste reden aangeven waarom de kans groot is dat de restinformatie wordt gebruikt in een ander opsporingsonderzoek?
Reden:
- 7 Kunt u de belangrijkste reden aangeven waarom de kans klein is dat de restinformatie wordt gebruikt in een ander opsporingsonderzoek?
Reden:
- 8 Hoe vaak heeft u in 2013 meegemaakt dat er in een onderzoek van u gebruikgemaakt is van restinformatie uit een ander onderzoek?
- ☐ Geen enkele maal
 - ☐ 1 maal
 - ☐ 2 - 5 maal
 - ☐ Meer dan 5 maal
- 9 Welke drie thema's vindt u – in het algemeen – het belangrijkst om in een restpv op te nemen (keuze aankruisen svp)?
- ☐ Vervoermiddelen
 - ☐ Kentekens
 - ☐ Telefoonnummers
 - ☐ Voorbereidingshandelingen
 - ☐ Modus operandi verdachten
 - ☐ Namen verdachte subjecten
 - ☐ Lijnen met de bovenwereld (notaris, makelaar etc)
 - ☐ Criminele contacten in het buitenland
 - ☐ Niet-uitgerechercheerde zaken vanwege scope
 - ☐ Dubieuze ondernemingen
 - ☐ Mogelijk vastgoed in het buitenland
 - ☐ Nuttige partners voor de politie
 - ☐ Anders, namelijk...

10 Als wij nog aanvullende vragen hebben, mogen wij hierover dan contact met u opnemen? Zo ja, dan graag uw gegevens noteren.

Naam:

Mailadres:

Tel:

2 Analyseformat restpv's

- Code eenheid.
- Politie-eenheid.
- Jaar.
- Maand.
- Aard van hoofdonderzoek.
- Aantal pagina's.
- Structuur/opbouw restpv.
- Mate van detailinformatie.
- Aard van zaak restpv.
- Registratiewijze (word, excel, beeld enzovoort).
- Hoe is informatie aan het licht gekomen?
- Aanknopingspunten voor nieuw onderzoek?
- Aanknopingspunten voor andere partijen?
- Is de informatie gebruikt?
- Met succes?

3 Respondenten

Anoniem	Amsterdam
Anoniem	Amsterdam
Dhr. K. Aalbers	Noord-Nederland
Dhr. R. Brink	Midden-Nederland
Dhr. E. Delahaij	Noord-West-Holland
Dhr. S. Dooper	Oost-Nederland
Mevr. R. Gommer	Zeeland-West-Brabant
Dhr. E. van Grinsven	Rotterdam
Dhr. N. Huisman	Den Haag
Dhr. A. Jansen	Rotterdam
Dhr. O. Lammers	Midden-Nederland
Dhr. W. Leeftang	Oost-Nederland
Dhr. H. Linthorst	Oost-Nederland
Dhr. G. Michels	Politieacademie
Dhr. M. Mols	Oost-Brabant
Dhr. G. van Polen	Midden-Nederland
Dhr. R. Oosterlaken	Oost-Nederland
Mevr. M. Oudendijk	Openbaar Ministerie
Dhr. C. Patist	Midden-Nederland
Dhr. G. van der Salm	Limburg
Mevr. I. Seuters-Koopman	Oost-Nederland
Dhr. R. Vermeulen	Midden-Nederland
Mevr. D. Verzijl	Rotterdam
Mevr. M. de Weert	Openbaar Ministerie
Mevr. R. Wildeman	Openbaar Ministerie
Dhr. H. Zwartjes	Amsterdam

4 Artikelen WPG

§2. De verwerking van politiegegevens met het oog op de uitvoering van de politietaak

Artikel 8. (uitvoering van de dagelijkse politietaak)

- 1 Politiegegevens kunnen worden verwerkt met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak gedurende een periode van één jaar na de datum van de eerste verwerking.
- 2 Voor zover dat noodzakelijk is met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak kunnen politiegegevens ten aanzien waarvan de in het eerste lid genoemde termijn is verstreken geautomatiseerd worden vergeleken met politiegegevens die worden verwerkt op grond van het eerste lid teneinde vast te stellen of verbanden bestaan tussen de betreffende gegevens. De gerelateerde gegevens kunnen verder worden verwerkt met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak.
- 3 Voor zover dat noodzakelijk is met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak kunnen politiegegevens ten aanzien waarvan de in het eerste lid genoemde termijn is verstreken in combinatie met elkaar worden verwerkt teneinde vast te stellen of verbanden bestaan tussen de betreffende gegevens. Indien zulke verbanden bestaan kunnen de gerelateerde gegevens verder worden verwerkt met het oog op de uitvoering van de politietaak.
- 4 Politiegegevens, die worden verwerkt op grond van het eerste, tweede en derde lid, kunnen ter beschikking worden gesteld voor verdere verwerking op grond van de [artikelen 9, 10 en 12](#).
- 5 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de categorieën van gegevens op basis waarvan politiegegevens vergeleken kunnen worden.
- 6 De politiegegevens, die zijn verwerkt op grond van het eerste, tweede en derde lid, worden vernietigd zodra zij niet langer noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de dagelijkse politietaak en worden in ieder geval uiterlijk vijf jaar na de datum van eerste verwerking verwijderd.

Artikel 9. (onderzoek in verband met de handhaving van de rechtsorde in een bepaald geval)

- 1 Politiegegevens kunnen gericht worden verwerkt ten behoeve van een onderzoek met het oog op de handhaving van de rechtsorde in een bepaald geval.

- 2 Het doel van het onderzoek wordt binnen een week, nadat is begonnen met de verwerking, bedoeld in het eerste lid, schriftelijk vastgelegd.
- 3 Politiegegevens die worden verwerkt overeenkomstig het eerste lid, kunnen, na instemming van een daartoe bevoegde functionaris, ter beschikking worden gesteld voor verdere verwerking voor zover dat noodzakelijk is voor een ander onderzoek als bedoeld in het eerste lid, de verwerking, bedoeld in de artikelen 10 en 12, of de uitvoering van de dagelijkse politietaak, bedoeld in artikel 8.
- 4 De politiegegevens die zijn verwerkt op grond van het eerste lid en niet langer noodzakelijk zijn voor het doel van het onderzoek, worden verwijderd, of gedurende een periode van maximaal een half jaar verwerkt teneinde te bezien of zij aanleiding geven tot een nieuw onderzoek als bedoeld in het eerste lid of een nieuwe verwerking als bedoeld in artikel 10, en na verloop van deze termijn verwijderd.

Artikel 10. (inzicht in de betrokkenheid van personen bij bepaalde ernstige bedreigingen van de rechtsorde)

- 1 Politiegegevens kunnen gericht worden verwerkt met het oog op het verkrijgen van inzicht in de betrokkenheid van personen bij:
 - a het beramen of plegen van misdrijven:
 - 1°. als omschreven in artikel 67, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, die in georganiseerd verband worden beraamd of gepleegd en die gezien hun aard of de samenhang met andere misdrijven die in het georganiseerde verband worden beraamd of gepleegd, een ernstige inbreuk op de rechtsorde kunnen opleveren, of
 - 2°. waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld, of
 - 3°. als omschreven in artikel 67, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, die bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen en die gezien hun aard of samenhang met andere door de betrokkene begane misdrijven een ernstige inbreuk op de rechtsorde opleveren;
 - b handelingen die kunnen wijzen op het beramen of plegen van bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen categorieën van misdrijven die door hun omvang of ernst of hun samenhang met andere misdrijven een ernstig gevaar voor de rechtsorde opleveren;

- c handelingen die, gezien hun aard of frequentie of het georganiseerde verband waarin zij worden gepleegd, een ernstige schending van de openbare orde vormen.
- 2 De verwerking van politiegegevens, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, vindt slechts plaats omtrent:
 - a verdachten van de misdrijven, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a;
 - b personen ten aanzien van wie een redelijk vermoeden bestaat dat zij betrokken zijn bij het beramen of plegen van de misdrijven, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a;
 - c personen die in een bepaalde relatie staan tot degenen, bedoeld in de onderdelen a en b;
 - d ambtenaren van politie of buitengewoon opsporingsambtenaren als bedoeld in artikel 142, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.
- 3 De verwerking van politiegegevens, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, vindt slechts plaats omtrent:
 - a personen, die betrokken zijn bij de handelingen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b;
 - b personen die in een bepaalde relatie staan tot degenen, bedoeld in onderdeel a;
 - c ambtenaren van politie of buitengewoon opsporingsambtenaren als bedoeld in artikel 142, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering.
- 4 De verwerking van politiegegevens, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c, vindt slechts plaats omtrent:
 - a personen ten aanzien van wie een redelijk vermoeden bestaat dat zij betrokken zijn bij ernstige schendingen van de openbare orde;
 - b personen die in een bepaalde relatie staan tot degenen, bedoeld in onderdeel a;
 - c ambtenaren van politie of buitengewoon opsporingsambtenaren als bedoeld in artikel 142, eerste lid, van het wetboek van Strafvordering.
- 5 De politiegegevens, bedoeld in het eerste lid, kunnen, met instemming van een daartoe bevoegde functionaris, ter beschikking worden gesteld voor verdere verwerking voor zover dat noodzakelijk is voor een andere verwerking als bedoeld in het eerste lid, een onderzoek als bedoeld in artikel 9, een verwerking als bedoeld in artikel 12, of de uitvoering van de dagelijkse politietaken, bedoeld in artikel 8.
- 6 De politiegegevens, bedoeld in het eerste lid, worden verwijderd zodra zij niet langer noodzakelijk zijn voor het doel van de verwerking. Daartoe worden de gegevens periodiek gecontroleerd. De gegevens worden verwijderd

uiterlijk vijf jaar na de datum van de laatste verwerking van gegevens die blijk geeft van de noodzaak tot het verwerken van de politiegegevens van betrokkene op grond van het doel als omschreven in het eerste lid.

Artikel 13. (ondersteunende taken)

- 1 Ten behoeve van de ondersteuning van de politietaak kunnen de politiegegevens die worden verwerkt overeenkomstig artikel 8, 9 en 10, verder worden verwerkt voor zover zij relevant zijn voor:
 - a het vaststellen van eerdere verwerkingen ten aanzien van eenzelfde persoon of zaak, onder meer ter bepaling van eerdere betrokkenheid bij strafbare feiten;
 - b het ophelderen van strafbare feiten die nog niet herleid konden worden tot een verdachte;
 - c identificatie van personen of zaken;
 - d het onder de aandacht brengen van personen of zaken met het oog op het uitvoeren van een gevraagde handeling danwel met het oog op een juiste bejegening van personen;
 - e het uitvoeren van taken ten dienste van de justitie.

De betreffende gegevens worden landelijk raadpleegbaar gesteld voor personen die overeenkomstig artikel 6, tweede lid, door een verantwoordelijke zijn geautoriseerd dan wel ter beschikking gesteld aan door een verantwoordelijke geautoriseerde personen voor zover zij deze behoeven voor de uitvoering van de politietaak.
- 2 Ten behoeve van de ondersteuning van de politietaak kunnen de politiegegevens die worden verwerkt overeenkomstig artikel 8, 9 of 10 door een verantwoordelijke centraal verder worden verwerkt voor zover zij relevant zijn voor het verkrijgen van landelijk inzicht in specialistische onderwerpen. De verder verwerkte gegevens worden ter beschikking gesteld aan door een verantwoordelijke geautoriseerde personen voor zover zij deze behoeven voor de uitvoering van de politietaak.
- 3 Ten behoeve van de ondersteuning van de politietaak worden de politiegegevens die overeenkomstig artikel 8, 9 en 10 worden verwerkt, voor zover zij relevant zijn voor geautomatiseerde vergelijking met het oog op de melding van verschillende verwerkingen jegens eenzelfde persoon, daarvoor ter beschikking gesteld en verder verwerkt. De gerelateerde gegevens kunnen, na instemming van een daartoe bevoegde functionaris, verder worden verwerkt op grond van artikel 8, 9 of 10.

Artikel 14. (bewaartermijnen)

- 1 De op grond van de artikelen 8, zesde lid, 9, vierde lid, en artikel 10, zesde lid, verwijderde politiegegevens worden gedurende een termijn van vijf jaar bewaard ten behoeve van verwerking met het oog op de afhandeling van klachten en de verantwoording van verrichtingen en vervolgens vernietigd.
- 2 De artikelen 16 tot en met 20 alsmede de artikelen 23 en 24 zijn op de overeenkomstig het eerste lid bewaarde politiegegevens niet van toepassing.
- 3 In bijzondere gevallen en voor zover dat noodzakelijk is voor een doel als bedoeld in artikel 9 of 10, kunnen politiegegevens die overeenkomstig het eerste lid worden bewaard, in opdracht van het bevoegd gezag, bedoeld in de artikelen 11, 12 en 14 van de Politiewet 2012, ter beschikking worden gesteld voor hernieuwde verwerking op grond van artikel 9 of 10.
- 4 Van de vernietiging, bedoeld in het eerste lid, wordt afgezien voor zover de waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed of voor historisch onderzoek zich daartegen verzet. De betreffende gegevens worden zo spoedig mogelijk overgebracht naar een archiefbewaarplaats. Daarbij worden met toepassing van artikel 15 van de Archiefwet 1995 beperkingen aan de openbaarheid gesteld. Onze Ministers kunnen over het in de eerste en derde volzin bepaalde beleidsregels vaststellen.

5 Voorbeeld structuur proces-verbaal van restinformatie

Proces-verbaal van Restinformatie

Proces-verbaalnummer

Documentcode

Herkomst (=hoofdonderzoek)

Onderzoekperiode datum t/m datum

Proces verbaal

Ik verbalisant,(naam).....(team).....(eenheid)....., verklaar het volgende: naar aanleiding van een door mij ingesteld onderzoek, is informatie bekend geworden die als restinformatie kan worden aangemerkt.

Op(datum)..... werd in opdracht van(ovj)..... een strafrechtelijk onderzoek gestart genaamd Dit onderzoek richtte zich op (aard hoofdonderzoek).

Werkgebied van het onderzoekssubject:

- Regionaal
- Nationaal
- Internationaal

Soort criminaliteit

- Cybercrime
- Diefstal/inbraken
- Fraude
- Gewelddelicten
- Heling
- Mensenhandel
- Milieucriminaliteit
- Overvallen
- Terrorisme
- Vals geld
- Verdovende middelen
- Wapens/munitie
- Witwassen
- Zedendelicten
- Anders...

Onderzoekssubject:

Naam:

Voornamen:

Geb. Datum:

Rol/taak (verdachte):

Beschrijvingen van restinformatie

Beschrijvingen van de bronnen

Relevante ondersteuning restinformatie

Actualiteit restinformatie

- Minder dan 3 maanden geleden
- Tussen 3 en 6 maanden geleden
- Tussen 6 maanden en 1 jaar geleden
- Meer dan 1 jaar geleden

Toestemming terbeschikkingstelling restinformatie

Door de officier van justitie (naam) is toestemming verleend tot het ter beschikking stellen van deze restinformatie.

Op (dag en datum) is door (naam, functie) werkzaam bij (organisatie), bevoegd functionaris conform artikel 2:10 Besluit Politiegegevens, op grond van artikel 9, lid 3 van de Wet Politiegegevens aan (naam), (functie) van (organisatie), de hierboven omschreven restinformatie verstrekt.

Door de bevoegd functionaris is getoetst en vastgesteld of het verstrekken van deze informatie geen onderzoeksbelang in de weg staat, een zwaarwegend algemeen belang dient en conform de in artikel 20 van de Wet politiegegevens benoemde doeleinden is. De bevoegd functionaris heeft verklaard geen bezwaar te hebben tegen verdere verwerking van de gegevens en aan de ontvangende partij te hebben meegedeeld dat de informatie na gebruik voor het doel waarvoor deze is aangevraagd en verstrekt, dient te worden vernietigd.

Toestemming gebruik gegevens voor ander doel

Door de officier van justitie (titel en naam) van het arrondissementsparket te (plaats), is bepaald dat deze informatie verkregen door middel van:

- Observatie met een technisch hulpmiddel dat signalen registreert en
- Het opnemen van vertrouwelijke communicatie

- Het opnemen van telecommunicatie (aftappen) en
- Het vorderen van gegevens over een gebruiker en het telecommunicatieverkeer m.b.t. die gebruiker, kan worden gebruikt voor ander strafrechtelijk onderzoek of opname in het ONDERMIJNING-Register.

Waarvan door mij op ambtseed is opgemaakt dit proces-verbaal, dat ik sloot en ondertekende te (plaats) op (datum).

De verbalisant,
(naam)

Leden Redactieraad Programma Politie & Wetenschap

Voorzitter	prof. dr. H.G. van de Bunt Hoogleraar Criminologie Erasmus Universiteit Rotterdam
Leden	mr. drs. C. Bangma Politieacademie, Hoofd School voor Hogere Politiekunde mr. W.M. de Jongste Projectbegeleider Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum Ministerie van Veiligheid en Justitie prof. dr. P. van Reenen Van Reenen-Russel Consultancy b.v. Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten (SIM) Universiteit Utrecht drs. M. van Tankeren Operational auditor, onderzoeker Eenheid Den Haag
Secretariaat	Programmabureau Politie & Wetenschap Politieacademie Arnhemseweg 348 7334 AC Apeldoorn Postbus 834 7301 BB Apeldoorn www.politieenwetenschap.nl

Uitgaven in de reeks Politiekunde

1. **Criminaliteit in de virtuele ruimte**
P. van Amersfoort, L. Smit & M. Rietveld, DSP-groep, Amsterdam/TNO-FEL, Den Haag, 2002
2. **Cameratoezicht. Goed bekeken?**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem, 2002
3. **De 10 stappen van Publiek-Private Samenwerking (PPS)**
J.C. Wever, A.A. van Pel & L. Smit, DSP-groep, Amsterdam/TNO-FEL, Den Haag, 2002
4. **De opbrengst van projecten. Een verkennend onderzoek naar de bijdrage van projecten aan diefstalbestrijding**
C.J.E. In 't Velt, e.a., NPA-Onderzoeksgroep, LSOP, Apeldoorn, 2003
5. **Cameratoezicht. De menselijke factor**
A. Weitenberg, E. Jansen, I. van Leiden, J. Kerstholt & H.B. Ferwerda, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/TNO, Soesterberg, 2003
6. **Jeugdgroepen in beeld. Stappenplan en randvoorwaarden voor de shortlist-methodiek**
H.B. Ferwerda & A. Kloosterman, Advies- en Onderzoeksgroep Beke & Politieregio Gelderland-Midden, Arnhem, 2004 (vierde druk 2006)
7. **Hooligans in beeld. Van informatie naar aanpak**
H.B. Ferwerda & O. Adang, Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/Onderzoeksgroep Politieacademie Apeldoorn, 2005
8. **Richtlijnen auditieve confrontatie**
J.H. Kerstholt, A.G. van Amelsfoort, E.J.M. Jansen & A.P.A. Broeders, TNO Defensie en Veiligheid, Soesterberg/Politieacademie, Apeldoorn/NFI, Den Haag, 2005
9. **Niet verschenen**
10. **De opsporingsfunctie binnen de gebiedsgebonden politiezorg**
O. Zoomer, IPIT, Instituut voor maatschappelijke veiligheidsvraagstukken, Universiteit Twente, 2006
11. **Inzoomen en uitzoomen op Zaandam**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke, Arnhem 2006
12. **Aansprakelijkheidsmanagement politie. Beschrijving, analyse en handreiking**
E.R. Muller, J.E.M. Polak, C.J.J.M. Stoker m.m.v. M.L. Diepenhorst & S.H.E. Janssen, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag/Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit Leiden, 2006

13. **Cold cases – een hot issue**
I. van Leiden & H.B. Ferwerda, Advies- en onderzoeksgroep Beke, Arnhem, 2006
14. **Adrenaline en reflectie. Hoe leren politiemensen op de werkplek?**
A. Beerepoot & G. Walraven e.a., DSP-groep BV, Amsterdam/Walraven onderzoek en advies, 2007
15. **Tussen aangifte en zaak. Een referentiekader voor het aangifteproces**
W. Landman, L.A.J. Schoenmakers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, adviseurs en managers, Amersfoort, 2007
16. **Baat bij de politie. Een onderzoek naar de opbrengsten voor burgers van het optreden van de politie**
M. Goderie & B. Tierolf, m.m.v. H. Boutellier & F. Dekker, Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, 2008
17. **Hoeveel wordt het vandaag? Een studie naar de kans op voetbalgeweld en het veiligheidsbeleid bij voetbalwedstrijden**
E.J. van der Torre, R.F.J. Spaaij & E.D. Cachet, COT, Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2008
18. **Overbelast? De administratieve belasting van politiemensen bij de afhandeling van jeugdzaken**
G. Brummelkamp & M. Linssen, EIM, Zoetermeer, 2008
19. **Geografische daderprofilering. Een inventarisatie van randvoorwaarden en succesfactoren**
G. te Brake & A. Eikelboom, TNO Defensie en Veiligheid, Soesterberg, 2008
20. **Solosurveillance. Kosten en baten**
S.H. Esselink, J. Broekhuizen & F.M.H.M. Driessen, Bureau Driessen, 2009
21. **Onderzoek naar de mogelijke meerwaarde van AWARE voor de politie. Ervaringen met een nieuwe aanpak van belaging door ex-partners**
M.Y. Bruinsma, J. van Haaf, R. Römken & L. Balogh, IVA Beleidsonderzoek en Advies, i.s.m. INTERVICT/Universiteit van Tilburg, 2008
22. **Gebiedsscan criminaliteit en overlast. Een methodiekbeschrijving**
B. Beke, E. Klein Hofmeijer & P. Versteegh, Bureau Beke, Arnhem, 2008
23. **Informatiemanagement binnen de politie. Van praktijk tot normatief kader**
V. Bekkers, M. Thaens, G. van Straten & P. Siep; m.m.v. A. Dijkshoorn, Center for Public Innovation, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2009
24. **Nodale praktijken. Empirisch onderzoek naar het nodale politieconcept**
H.B. Ferwerda, E.J. van der Torre & V. van Bolhuis, Bureau Beke, Arnhem/COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009

25. **Rellen om te tellen. Een studie naar grootschalige openbare-ordeverstoringen en notoire ordeverstoorers**
I. van Leiden, N. Arts & H.B. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem, 2009
- 26a. **Verbinden van politie- en veiligheidszorg. Politie en partners over signaleren & adviseren**
W. Landman, P. van Beers & F. van der Laan, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2009
- 26b. **Politiepolitiek. Een empirisch onderzoek naar politieke signalering & advisering**
E.J.A. Bervoets, E.J. van der Torre & J. Dobbelaar m.m.v. N. Koeman, COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement, Den Haag, 2009
27. **De politie aan zet: de aanpak van veelplegers in Deventer**
I. Bakker & M. Krommendijk, IPIT, Enschede, 2009
28. **Boven de pet? Een onderzoek naar grootschalige ordehandhaving in Nederland**
O.M.J. Adang (redactie), S.E. Bierman, K. Jagernath-Vermeulen, A. Melsen, M.C.J. Nogarede & W.A.J. van Oorschot, Politieacademie, Apeldoorn, 2009
29. **Rellen in Ondiep. Ontstaan en afhandeling van grootschalige ordeverstoring in een Utrechtse achterstandswijk**
G.J.M. van den Brink, M.Y. Bruinsma (redactie), L.J. de Graaf, M.J. van Hulst, M.P.C.M. Jochoms, M. van de Klomp, S.R.F. Mali, H. Quint, M. Siesling, G.H. Vogel, Politieacademie, Apeldoorn, 2010
30. **Burgerparticipatie in de opsporing. Een onderzoek naar aard, werkwijzen en opbrengsten**
A. Cornelissens & H. Ferwerda (redactie), met medewerking van I. van Leiden, N. Arts & T. van Ham, Bureau Beke, Arnhem, 2010
31. **Poortwachters van de politie. Meldkamers in dagelijks perspectief**
J. Kuppens, E.J.A. Bervoets & H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem & COT, Den Haag, 2010
32. **Het integriteitsbeleid van de Nederlandse politie: wat er is en wat ertoe doet**
M.H.M. van Tankeren, Onderzoeksgroep Integriteit van Bestuur, Vrije Universiteit Amsterdam, 2010
33. **Civiele politie op vredesmissie. Uitzendervaringen van Nederlandse politie-functionarissen**
H. Sollie, Universiteit Twente, Enschede, 2010
34. **Ten strijde tegen overlast. Jongerenoverlast op straat: is de Engelse aanpak geschikt voor Nederland?**
M.L. Koemans, Universiteit Leiden, 2010

35. **Het districtelijk opsporingsproces; de black box geopend**
R.M. Kouwenhoven, R.J. Morée & P. van Beers, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2010
36. **Balanceren tussen alert maken en onrust voorkomen. Publiekscommunicatie over seriële schokkende incidenten (casestudy Lelystad)**
A.J.E. van Hoek, m.m.v. P.F. van Soomeren, M.D. Abraham & J. de Kleuver, DSP-groep, Amsterdam, 2011
37. **Sturing van blauw. Een onderzoek naar operationele sturing in de basispolitiezorg**
W. Landman, m.m.v. M. Malipaard, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2011
38. **Onder het oppervlak. Een onderzoek naar ontwikkelingen en (a)select optreden rond preventief fouilleren**
J. Kuppens, B. Bremmers, E. van den Brink, K. Ammerlaan & H.B. Ferwerda, m.m.v. E.J. van der Torre, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
39. **Naar eigen inzicht? Een onderzoek naar beoordelingsruimte van en grenzen aan de identiteitscontrole**
J. Kuppens, B. Bremmers, K. Ammerlaan & E. van den Brink, Bureau Beke, Arnhem/COT, Den Haag, 2011
40. **Toezicht op zedendelinquenten door de politie in samenwerking met de reclassering**
H.G. van de Bunt, N.L. Holvast & J. Plaisier, Erasmus Universiteit, Rotterdam/Impact R&D, Amsterdam, 2012
41. **Daders over cameratoezicht**
H.G.A. van Schijndel, A. Schreijenberg, G.H.J. Homburg & S. Dekkers, Regioplan Beleidsonderzoek, Amsterdam, 2012
42. **Aanspreken op straat. Het werk van de straatcoach in al zijn verschijningsvormen**
L. Loef, K. Schaafsma & N. Hilhorst, DSP-groep, Amsterdam, 2012
43. **De organisatie van de opsporing van cybercrime door de Nederlandse politie**
N. Struiksma, C.N.J. de Vey Mestdagh & H.B. Winter, Pro Facto, Groningen/Kees de Vey Mestdagh, Groningen, 2012
44. **Politie in de netwerksamenleving. De opbrengst van de politieke netwerkfunctie voor de kerntaken opsporing en handhaving openbare orde en de sturing hierop in de gebiedsgebonden politiezorg**
I. Helsloot, J. Groenendaal & E.C. Warners, Crisislab, Renswoude, 2012
45. **Tegenspraak in de opsporing. Verslag van een onderzoek**
R. Salet & J.B. Terpstra, Radboud Universiteit Nijmegen, 2012

46. **Tunnelvisie op tunnelvisie? Een verkennend en experimenteel onderzoek naar de besluitvorming door VKL-teams met betrekking tot het onderkennen van tunnelvisie en andere procesaspecten**
I. Helsloot, J. Groenendaal & B. van 't Padje, Crisislab, Renswoude, 2012
47. **M.-waarde. Een onderzoek naar de bijdrage van Meld Misdaad Anoniem aan de politionele opsporing**
M.C. van Kuik, S. Boes, N. Kop, M. den Hengst-Bruggeling, T. van Ham & H. Ferwerda, Politieacademie, Apeldoorn/Bureau Beke, Arnhem, 2012
48. **Seriebrandstichters. Een verkennend onderzoek naar daderkenmerken en delictpatronen**
Y. Schoenmakers, A. van Wijk & T. van Ham, Bureau Beke, Arnhem, 2012
49. **Van wie is de straat? Methodiek en lessen voor de politie om ongrijpbare veiligheidsfenomenen grijpbaar te maken – op basis van vijf praktijkcasus**
H. Ferwerda, T. van Ham, B. Bremmers, K. Tijhof & M. Grotens, Bureau Beke, Arnhem, 2013
50. **Recherchesamenwerking in de Euregio Maas-Rijn. Knooppunten, knelpunten en kansen**
H. Nelen, M. Peters & M. Vanderhallen, Politieacademie, Apeldoorn/ Universiteit Maastricht, 2013
51. **De operationele politiebriefing onderzocht. Een onderzoek naar de effectiviteit van de operationele politiebriefing**
A. Scholtens, J. Groenendaal & I. Helsloot, Crisislab, Renswoude 2013
- 51a. **De operationele politiebriefing onderzocht (2). Een actie(vervolg)onderzoek om tot een effectievere politiebriefing te komen**
A. Scholtens, Crisislab, Renswoude 2015
52. **Sociale media: factor van invloed op onrustsituaties?**
R.H. Johannink, I. Gorissen & N.K. van As, Politieacademie Apeldoorn/ VDMMP, Houten, 2013
53. **De terugkeer van zedendelinquenten in de wijk**
C.E. Huls & J.G. Brouwer, Politieacademie, Apeldoorn/Rijksuniversiteit Groningen/Centrum voor Openbare Orde en Veiligheid, Groningen, 2013
54. **Van meld- naar aantoonplicht. Een onderzoek naar een systeem van digitale surveillance**
C. Veen & J.G. Brouwer, Politieacademie, Apeldoorn/Rijksuniversiteit Groningen, 2013

55. **Heterdaadkracht in twee Haagse pilotgebieden**
B. van Dijk, J.B. Terpstra & P. Hulshof, Politieacademie, Apeldoorn/DSP-groep, Amsterdam, 2013
56. **Inzet op Maat. Onderzoek naar kenmerken en mogelijkheden van duurzame inzetbaarheid van oudere medewerkers**
H. de Blouw, I.R. Kolkhuis Tanke & C.C. Sprenger, Politieacademie, Apeldoorn, 2013
57. **Interventies in de opsporing. Impulsen in kwaliteit en effectiviteit van het opsporingsproces**
R.M. Kouwenhoven, R.J. Morée & P. van Beers, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2013
58. **De plaats delict in beeld. Fotografie in de dagelijkse en gesimuleerde praktijk**
G. Vanderveen & J. Roosma, Instituut voor Strafrecht & Criminologie, Universiteit Leiden, 2013
59. **Jeugdgroepen van toen. Een casusonderzoek naar de leden van drie criminele jeugdgroepen uit het einde van de vorige eeuw**
H. Ferwerda, B. Beke & E. Bervoets, Bureau Beke, Arnhem/Beke Advies, Arnhem/LokaleZaken, Rotterdam, 2013
60. **Tussen hei en hoofdbureau. Leiderschapsontwikkeling bij de politie**
W. Landman, M. Brussen & F. van der Laan, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2013
61. **Gemeentelijk blauw. Het dagelijks werk van gemeentelijke handhavers in beeld**
E. Bervoets, J. Bik & M. de Groot, LokaleZaken, Rotterdam, 2013
62. **Excessief geweld op en om de voetbalvelden. Praktijkonderzoek naar omvang, ernst en aanpak van 'voetbalgeweld'**
P. Duijvestijn, B. van Dijk, P. van Egmond, M. de Groot, D. van Sommeren & A. Verwest, DSP-groep, Amsterdam, 2013
63. **Beeld van gezag bij de politie. Maatschappelijke verbeelding en de impact van gezagsbeelden op burgers**
H. de Mare, B. Mali, M. Bleecke & G. van den Brink, m.m.v. Motivation, Tilburg University, Stichting IVMV, Leiden, 2014
64. **Informatiegestuurde dienders. Informatiesturing tussen theorie en praktijk**
A. van Sluis, P. Siep, V. Bekkers, m.m.v. M. Thaens & G. Straten, Center for Public Innovation, Erasmus Universiteit, Rotterdam, 2014
65. **Hard op weg. Onderzoek aanpak verkeersveelplegers**
B. Bieleman, M. Boendermaker, R. Mennes & J. Snippe, INTRAVAL, Groningen/Rotterdam, 2014

66. **Tussen hulp en hype. De inzet van opsporingsberichtgeving in ontvoeringszaken**
Y.M.M. Schoenmakers, J.V.O.R. Doekhie & J.C. Knotter, Yvette Schoenmakers Onderzoek en advies, Weesp, 2014
67. **Nachtdienst bij de politie en verkeersveiligheid. Onderzoek naar ervaringen van politieagenten met verkeersonveiligheid in woon-werkverkeer na de nachtdienst**
P. Boekhoorn, BBSO, Nijmegen, 2014
68. **Buit van woninginbraak. Onderzoek onder inbrekers en helers**
J. Snippe, M. Sijtsma, R. Mennes & B. Bieleman, INTRAVAL, Groningen/Rotterdam, 2014
69. **Privaat blauw. Portiers, evenementbeveiligers en voetbalstewards op risicovolle locaties en tijdens risicovolle momenten**
E. Bervoets & S. Eijgenraam, LokaleZaken, Rotterdam, 2014
70. **Met grof geschut. Reconstructie van een moordonderzoek binnen de criminele woonwagenwereld**
I. van Leiden, B. Bremmers & H. Ferwerda, Bureau Beke, Arnhem, 2014
71. **Met fluwelen handschoenen? Politie en de omgang met verwarde personen in Amsterdam**
J. Kuppens, T. Appelman, T. van Ham & A. van Wijk, Bureau Beke, Arnhem, 2015
- 72a. **Vermisten op de kaart. Aard en omvang van langdurige vermissingen**
I. van Leiden & M. Hardeman, Bureau Beke, Arnhem, 2015
73. **Van intel tot operatie. De impact van veiligheidsanalisten bij de aanpak van misdaad**
M. den Hengst, M. Bruinsma, Y. Schoenmakers, W. Niepce, Bureau Bruinsma, Tilburg, 2015
74. **De bestuurlijke rapportage. Gezamenlijke inspanning in de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit en overlast**
I. Gorissen, m.m.v. R.H. Johannink, PBLQ, Den Haag, 2015
75. **De aangifte van delicten bij de multichannelstrategie van de politie**
P. Boekhoorn & J. Tolsma, Bureau Boekhoorn/Radboud Universiteit, Nijmegen, 2016
76. **Die pakken we toch niet op? Afstemming tussen politie en Openbaar Ministerie in zaken van veelvoorkomende aangiftecriminaliteit**
R. Kouwenhoven & L. Kleijer-Kool, Twynstra Gudde, Amersfoort, 2016
77. **Het real-time informeren van noodhulpeenheden. Een onderzoek naar de RTI-functie om frontlijnpolitiefunctionarissen snel te voorzien van relevante informatie**
A. Scholtens, M. den Hengst & R. Waterreus, Crisislab, Renswoude/Politieacademie, Apeldoorn, 2016

78. Hoe lang kun je 'schijt hebben'? Dertien desisters uit criminele jeugdgroepen aan het woord

C.E. Hoogeveen, A.E. van Burik & B.J. de Jong, m.m.v. E.M. Klooster,
Bureau Alpha, 's-Hertogenbosch/VanMontfoort, Woerden, 2016

De politie verzamelt in rechercheonderzoeken veel informatie. Een deel van die informatie komt terecht in het procesdossier. De informatie die niet in het procesdossier terechtkomt, wordt restinformatie genoemd. Zo kan bijvoorbeeld bij een moordonderzoek ook een drugsnetwerk in beeld komen. Dergelijke informatie kan voor andere opsporingsonderzoeken en andere partijen, zoals de Belastingdienst en gemeenten, van groot belang zijn.

In onderhavig onderzoek is nagegaan hoe de politiepraktijk – met name de generieke opsporing – omgaat met restinformatie en wat de eventuele meerwaarde van restinformatie kan zijn voor de opsporing van strafbare feiten en de samenwerking met andere instanties. Researcheteamleiders hebben daarvoor een vragenlijst ingevuld, er zijn interviews gehouden en er zijn restprocessen-verbaal bestudeerd.

Het registreren en gebruikmaken van restinformatie wordt alom belangrijk gevonden maar gebeurt nog te weinig, waardoor veel informatie verloren gaat. De uitkomsten van het onderzoek zijn dan ook uiterst relevant, zeker vanuit het oogpunt van het verhogen van de kwaliteit van de opsporing: er verdwijnt nu nog te veel bruikbare informatie voor zowel ander opsporingsonderzoek als voor externe partijen. Dat aspect van de informatie- en opsporingspraktijk is onvoldoende geborgd en verdient de nodige aandacht. Dit onderzoek eindigt dan ook met een aantal aanbevelingen om het gebruik van restinformatie te stimuleren.

De reeks Politiekunde is een uitgave van het Onderzoeksprogramma Politie & Wetenschap. Publicaties in de reeks Politiekunde betreffen in het algemeen concrete handleidingen, modellen, instrumenten of werkwijzen die direct bruikbaar zijn voor de politiepraktijk. Meer informatie vindt u op www.politieenwetenschap.nl.

ISBN 978-90-3524-887-8

